

19-årige Tom Jørgensen bor på Lundens bofællesskab, hvor man har fuld fokus på beboernes selvbestemmelse.

Men hvordan står det generelt til med balancen mellem selvbestemmelse og magtanvendelse?

Her bestemmer Tom

17/2015

4. SEPTEMBER

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Maria Rørbæk, mrrk@sl.dk
Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Prik, læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på www.socialpaedagogen.dk/arkiv

Adresse

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Læserbreve og kronikker

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til redaktionen@sl.dk

Annoncer

Sendes til redaktionen@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på www.socialpaedagogen.dk/annoncer

Kommende deadlines

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 18/2015, der udkommer den 25. september, er mandag den 7. september kl. 12. Deadline for stillingsannoncer til 19/2015 er den 21. september kl. 12. For tekstsideoannoncer er deadline til 19/2015 onsdag den 16. september.

Redaktionen af 17/2015 er afsluttet den 27.8.2015

Abonnement

Abonnementspris 2015:
969,00 kr. inkl. moms (24 numre)
Løssalg: 48,00 kr. + porto

Oplag

43.445 i perioden
1.7.13-30.6.14

Produktion

Datagraf Communications A/S, Aarhus

Forsidefoto

Mette Frandsen

KOMMENTAR

Det kræver faglig indsigt og til stadighed etiske overvejelser og drøftelser at undgå magtanvendelser – skjulte såvel som synlige og bevidste

Magt og tvang skal mødes med faglighed

Af Marie Sonne
Forbunds næstformand

FOTO: VIBEKE TOFT

I Danmark sætter vi borgernes selvbestemmelsesret højt. Det er ikke lovligt at bruge magt over for voksne med fx udviklingshæmning, medmindre der er tale om helt særlige og absolut nødvendige forhold. Den tilgang kan vi godt være stolte af. Den ligger godt i tråd med FN's handicapkonventions generelle principper.

Men hvordan forholder det sig med skjulte og ubevidste magtanvendelser og tvang? Finder det sted? Og ikke mindst: Hvad kan vi gøre for så vidt muligt at undgå skjulte magtanvendelser? Hvordan sikrer vi os, at den socialpædagogiske støtte og vejledning ikke kammer over og bliver manipulation og overskridelse af selvbestemmelsesretten?

Der er ingen tvivl om, at det er en hårfin balance at sikre borgernes selvbestemmelse – og samtidig hindre omsorgssvigt. En balancegang vi står med hver dag i vores socialpædagogiske arbejde, og som vi skal mestre som selvstændige fagpersoner i konkrete situationer og sammen i personalegruppen og den overordnede helhedsorienterede tilgang.

Det kræver faglig indsigt og konstante etiske overvejelser og drøftelser at undgå magtanvendelser – skjulte såvel som synlige og bevidste. Det sker ikke af sig selv. Derfor er det også så vigtigt at udvikle det faglige miljø og sikre supervision og et ordentligt arbejdsmiljø, hvor tid og rum til at tage de etiske og faglige drøftelser bliver prioriteret.

For der er ingen tvivl om, at et godt arbejdsmiljø er en forudsætning for arbejdet med at forebygge magtanvendelser. Det giver engagement til at yde en solid faglig indsats med plads til den faglige refleksion og til at være opmærksom på borgerens behov og ønsker. Omvendt slider det på arbejdsmiljøet, hvis udefrakommende faktorer forringer rammerne for indsatsen. Forhold, man ikke har indflydelse på, og som kan hæmme den faglige udvikling. Det kan påvirke engagementet og sprogbrugen og i sidste ende medføre ureflekterede handlinger, der ubevidst kan resultere i skjulte magtanvendelser.

På samme måde er en solid faglig indsats med til at skabe et godt arbejdsmiljø. Det kræver viden om den enkelte borger. Det kræver tilrettelæggelse og udvikling af socialpædagogiske metoder målrettet den specifikke borger. Og ikke mindst kræver det engagement og plads til faglig udvikling og sparring. Et fælles fagligt *drive* er selvforstærkende i forhold til at skabe et godt arbejdsmiljø. Til glæde for borgerne og til glæde for medarbejderne.

Et sundt og godt arbejdsmiljø kommer ikke af sig selv. Det skal prioriteres på ledelsesniveau. Og det skal prioriteres fra politisk side. Det er derfor, vi slår et slag for fokus på, at arbejdsmiljø og faglighed er hinandens forudsætninger. Og derfor vi banker på politikernes døre med vores budskab.

INDHOLD

FOTO: METTE FRANSEN

04

04 UDVIKLINGSHÆMMEDE

På botilbuddet Lunden bestemmer Tom Jørgensen selv: 'Jeg har ikke oplevet, at der var nogen, der prøvede at bestemme over mig. Jeg bestemmer inde på mit værelse. Det er lederen, der bestemmer over botilbuddet', siger han. Men hvordan står det til selvbestemmelsen for voksne udviklingshæmmede? Hvor udbredt er skjult magt og tvang? Vi har besøgt Lunden, der har fokus på selvbestemmelsen i deres arbejde med botræning, og vi har talt med bl.a. ULF-formand Lars Gjermandsen, der konstaterer, at 'det er vores opfattelse, at der flere steder i Danmark foregår skjult magtanvendelse som fx manipulation', og så ser vi på en ny norsk undersøgelse, der giver ordet til 13 udviklingshæmmede, som fortæller om deres oplevelser af selv at kunne bestemme – og ikke at kunne

04 De er jo også teenagere**08** Selvbestemmelse og magt i gråzonen**12** 'Jeg håber ikke, det sker igen'**13 AUTISME**

Mette Als Andreasen er socialpædagog i Specialbørnehaven Birken i Vodskov, hvor hun er med til at udvikle Giraf, en gratis app målrettet børn med autismeforstyrrelser og intet eller kun ringe sprog. 'Med Giraf får vi et pædagogisk redskab, der er støvsuget for alt unødvendigt, og som betyder, at børnene vil opleve en langt større sammenhæng og ro i deres hverdag', siger Mette Als Andreasen

13 Så kan dagen hænge sammen

13

FOTO: MAG LITZEN

16 BLOKADE

Siden februar har Socialpædagogerne iværksat en blokade mod Blå Kors Center Sydjylland. En blokade indebærer, at intet medlem af Socialpædagogerne må søge eller lade sig ansætte i stillinger på den arbejdsplads, der er blokeret. Blokaden er iværksat, fordi Blå Kors Center Sydjylland har tegnet overenskomst med Krifa i stedet for Socialpædagogerne. Og siden efteråret 2013 har der også været en blokade imod Østbækhuset i Ølgod. 'Det her handler om fagforeningens arvesølv', siger kredsformand Michael Madsen

16 Socialpædagogerne til forsvar for den danske model**19** TRAINEEFORLØB
Fagligt løft til nyuddannede**20** MISBRUG
Behandling med lovende resultater**20** UNGDOMSKRIMINALITET
Regeringen vil skærpe indsatsen**21** MAGTANVENDELSE
Minister vil øge beføjelser**22** LÆSERBREVE**23** UNGDOMSKRIMINALITET
Nogle unge vælger selv fængsel**24** SYNSPUNKT
Lige ret til seksualundervisning**27** BØGER

UDVIKLINGSHÆMMEDE

Jeg har ikke oplevet, at der var nogen, der prøvede at bestemme over mig. Jeg bestemmer inde på mit værelse. Det er lederen, der bestemmer over botilbuddet

Tom Jørgensen, beboer

De er jo også teenagere

I Lundens bofællesskab er otte unge udviklingshæmmede i botræning. Ud over rengøring, tøjvask og personlig pleje skal de unge også lære, at de har ret til selv at bestemme, og hvordan de bruger den ret uden at skade sig selv eller andre

Af Marie Barse, redaktionen@sl.dk
Foto: Mette Frandsen

Tom Jørgensen på 19 år har boet i Lundens bofællesskab i Faaborg-Midtfyn Kommune i omkring et år. I dag har han hjemmedag, og på dagens program står rengøring af værelset og tøjvask. Derudover har han sagt ja til at give Socialpædagogen en rundvisning på Lunden.

– Det er fint at bo her. Mit mål er at komme ud at bo i min egen lejlighed. Jeg ved ikke hvor, men det skal være på Fyn, fortæller Tom Jørgensen.

Ligesom de syv andre unge i Lundens bofællesskab er Tom blevet henvist af sin kommune til Lunden, for at han kan træne helt almindelige hverdagskompetencer som rengøring, tøjvask og sociale færdigheder.

De unge bor typisk i bofællesskabet i et til tre år, og derefter skal socialpædagogerne på stedet give kommunen deres vurdering af, hvor selvhjulpne den unge er blevet.

Tom Jørgensen har aldrig tænkt over, at han ikke kunne bestemme selv.

– Jeg har ikke oplevet, at der var nogen, der prøvede at bestemme over mig. Jeg bestemmer

inde på mit værelse. Det er lederen, der bestemmer over botilbuddet, siger han.

De unge, som flytter ind i Lundens bofællesskab, kommer enten hjemme fra deres forældre eller som Tom fra en institution for børn.

Derfor er de vant til, at det enten er forældrene, som har ansvaret for dem og bestemmer, eller personalet på institutionen, fortæller Helle Johannsen, som er afdelingsleder på bofællesskabet.

– Mange af dem er slet ikke vant til selvbestemmelse. De bliver meget overvældede af at blive spurgt, hvad de synes, fortæller hun.

En vigtig opgave for socialpædagogerne i Lundens bofællesskab er at støtte de unge mennesker i at lære at tage beslutninger selv og i at forstå konsekvenserne af deres beslutninger og valg.

Ansvar for madlavning

I bofællesskabet afholdes der et ugentligt beboermøde. Tom Jørgensen fortæller, at det er her, man fortæller, hvilke planer man har for den kommende uge.

– Så skriver man det op på tavlen. Du kan se, at i dag står der, at jeg har hjemmedag, forklarer han og peger på det store whiteboard, som hænger i bofællesskabets køkkenalrum.

På beboermødet er det bl.a. blevet besluttet, at man er to beboere, der har ansvar for at lave mad i en uge ad gangen. Selvfølgelig med støtte fra en af socialpædagogerne.

En del af botræningen handler nemlig også om, at de unge skal lære at lave mad. Og forstå hvad der sker, hvis de ikke laver mad.

– Så kan det godt være, de kommer en dag og siger: 'Vi gider ikke lave mad'. Og det er fint nok. Så er der bare ikke noget aftensmad den dag, og

VIV
LUNDEN

Vi kan ikke pakke dem ind i vat. De må også gøre sig nogle erfaringer selv. Selvfølgelig er det en knivskarp balance, for de unge må jo heller ikke være til fare for sig selv

Lene Jensen, socialpædagog og TR

så skal de selv forklare deres kammerater, at de må nøjes med leverpostejsmadder til aftensmad, fortæller afdelingsleder Helle Johannsen.

Socialpædagog og tillidsrepræsentant i bofællesskabet Lene Jensen forklarer, at netop det at lade de unge tage beslutninger og selv erfare konsekvenserne er en vigtig socialpædagogisk metode i bofællesskabet.

– Vi kan ikke pakke dem ind i vat. De må også gøre sig nogle erfaringer selv, påpeger hun.

– Selvfølgelig er det en knivskarp balance, for de unge må jo heller ikke være til fare for sig selv.

Socialt liv kræver rent tøj

De unge skal også trænes i almindelige dagligdagsting som at vaske tøj og gøre rent. For at forstå vigtigheden af tøjvask taler socialpædagogerne med de unge om, hvorfor rent tøj er en forudsætning for at klare sig.

– Så vil vi forsøge at tydeliggøre det ved eksempler. For at du kan være sammen med dine venner, så er du nødt til at have noget rent tøj. Beskidt tøj kan komme til at lugte, og så gider folk ikke være sammen med dig, fortæller socialpædagog i bofællesskabet Maria Svensmark.

Hun startede på Lunden i marts måned i år, og hun fortæller, at hun har været igennem en omstillingsproces, fordi bofællesskabet har så meget fokus på selvbestemmelse.

– Som pædagog skal du arbejde rigtig meget med dig selv. Mange pædagoger har nok sådan et hjælpegen, men vi skal lægge beslutningerne over til de unge selv. Mange af dem vil gerne have, at vi beslutter ting for dem. Men det skal de selv lære, forklarer hun.

To af de unge i bofællesskabet har fx fundet ud af, at det tog for lang tid for dem at få ordnet og rengjort deres badeværelser. Så de har besluttet at hyre et rengøringsfirma.

– Botræningen går ud på at blive så selvhjulpne som muligt, men de kan selvfølgelig frit vælge at hyre rengøring. Lige som du og jeg også kan beslutte at få en rengøringsdame, siger Helle Johannsen.

Bestilling fra kommunen

Når de unge bliver henvist til Lundens bofællesskab, så følger der en såkaldt bestilling med fra kommunen.

I den står de færdigheder, som den unge og sagsbehandleren vurderer, at den unge har brug for at få trænet. Der kan også være ting, som kommunen gerne vil have en afklaring på – fx om en borger kan lære at begå sig i trafikken, eller hvor stort behov den unge har for støtte om natten.

Når de unge flytter ind, er de selv med til at udarbejde deres egen pædagogiske handlingsplan. Her er mål for botræningen beskrevet, og den unge bliver inddraget i, hvordan han eller hun vil arbejde med sine mål.

Tom Jørgensens mål er at komme ud at bo i egen lejlighed. Han mener selv, at den største hindring for det er, at han får kontanthjælp og derfor ikke har råd.

– Det med rengøring og tøjvask går ret godt. Jeg har også ansvar for at slå græsset sammen med Georg (pedel på Lunden) og for at fodre fuglene, fortæller han.

Han synes, at især rengøring er ret kedeligt og ville egentlig helst have, at nogle andre gjorde det for ham. Men at fodre fuglene og slå græs er han glad for.

– Det er sjovt, fordi du lærer en ny opgave, siger han.

Bærbar computer er låst inde

I bofællesskabet ligger der en stor socialpædagogisk opgave i at lade de unge gøre deres egne erfaringer og støtte dem i at finde løsninger på de ting, de ikke kan håndtere.

– Vi har fx en ung mand, som er rigtig god til it. Han sad meget med sin bærbare computer og surfede på nettet, også gerne om natten. Problemet var, udover at han ikke fik sovet, at han havde en meget krænkende adfærd på nettet. Og det var særlig slemt om natten, fortæller Lene Jensen.

Det gav problemer i et stykke tid, og derfor foreslog Lene Jensen ham, at de kunne låse computeren inde om natten – velvidende at det kunne hun ikke bestemme.

– Han flejnede fuldstændig ud. Jeg skulle ikke komme og begrænse ham og låse hans ting inde, fortæller hun.

Så problemet kørte og blev værre.

– Vi talte løbende med ham om, hvad vi kunne gøre. Hvordan han kunne undgå at komme til at gøre ulovlige ting på nettet. Og til sidst foreslog han selv, at computeren blev låst inde om natten, så det er den nu. Men det måtte han selv komme frem til. Vi har ikke beføjelser til at tage hans udstyr fra ham, fortæller Lene Jensen.

Beboermøde besluttede alkoholpolitik

På et tidspunkt besluttede beboermødet i bofællesskabet en alkoholpolitik, fordi der var nogle beboere, som ikke brød sig om, at der blev drukket i hverdagen.

– Aftalen er, at man ikke drikker alkohol i hverdagen, og i weekenderne aftaler man det, hvis der skal drikkes, fortæller Helle Johannsen.

Nogle af de unge har desuden aftalt, at man maks. drikker én genstand, når man fx er til koncert, fordi de havde problemer med en, der ofte blev meget fuld, når de var til koncert.

Hvis en ung gerne vil med i byen, men ikke er i stand til at transportere sig selv, så er det altid en ledsager fra kommunen, som tager med – ikke en pædagog fra bofællesskabet.

– Det er bare meget bedre, hvis de kan gå selv. De er udviklingshæmmede, men de er jo også teenagere, og skal ikke have en voksen på slæb hele tiden, siger Lene Jensen.

Forældre skal give slip

Samarbejdet med forældrene fylder rigtig meget i bofællesskabet.

– Meget ofte er forældrene vant til at have styr på alt. Og de unge er vant til, at forældrene kan hjælpe dem med alt. Men her skal vi jo netop lære de unge at blive mere selvhjulpne. Det kan være svært for forældrene at give slip, fortæller Maria Svensmark.

Derfor gør personalet i bofællesskabet meget ud af at holde et grundigt opstartsmøde med forældrene og den unge. Her er der fokus på forventningsafstemning i forhold til, hvem der gør hvad.

Når den unge er flyttet ind, er samarbejds møder med den unge og forældrene desuden højt prioriteret. I starten kan der være den type møder et par gange om måneden, hvis det er nødvendigt for at sikre et godt samarbejde.

– Det kan være svært for nogle forældre at forstå, at man godt kan gå ud i byen i kondibukser.

Eller at man godt må gå på værtshus, supplerer Lene Jensen.

Personalet sørger for at være forstående over for forældrene og imødekomme deres bekymringer, men samtidig gøre det klart, at de som personale ikke kan bestemme, hvilket tøj en beboer skal have på, eller om han eller hun skal gå på værtshus.

Fokus på uhensigtsmæssige rutiner

Når en ung er færdig med botræningen, vil han eller hun ofte skulle ud og bo i et botilbud for voksne. Lene Jensen har været ude at besøge en del botilbud sammen med unge, som skulle vælge et nyt sted at bo.

– For nylig var jeg ude med en ung mand og besøge et sted. Der var simpelthen så meget hjælp og støtte. Fx blev der bagt boller om morgenen og lavet mad til dem om aftenen. I bofællesskabet havde den unge mand trænet alle de her færdigheder, og han var faktisk blevet rigtig glad for at lave mad. Så det ville ikke give mening, at han skulle derhen at bo. Der var simpelthen for meget hjælp, fortæller hun.

Det var hun og den unge mand enige om.

Lene Jensen vurderer ud fra de besøg, hun har været på sammen med de unge, at en del botilbud for voksne har indbygget mange hjælperutiner, som nogle af de udviklingshæmmede i virkeligheden godt kunne varetage selv.

– Der kunne det måske være sundt at revurdere, om der er behov for så meget hjælp og støtte, eller om man med fordel kan støtte beboerne i selv at varetage opgaverne, understreger hun. ■

SELVHJULPEN 'Botræningen går ud på at blive så selvhjulpne som muligt, men de kan selvfølgelig frit vælge at hyre rengøring. Lige som du og jeg også kan beslutte at få en rengøringsdame', fortæller afdelingsleder Helle Johannsen. Tom Jørgensen klarer dog vasketøjet selv.

UDVIKLINGSHÆMMEDE

Er man til fare for sig selv, hvis man som udviklingshæmmet er overvægtig og overspiser – ja, det er man måske. Men det er du vel også, hvis du er overvægtig og ikke-udviklingshæmmet, og der vil ingen jo drømme om at sætte lås på dit køleskab

Leif Buch Hansen, tidligere forsker, Danmarks Pædagogiske Universitet

Selvbestemmelse og magt i gråzonen

Norske forskere har interviewet udviklingshæmmede om deres oplevelser af tvang og magtanvendelser. I Danmark er det som udgangspunkt forbudt at bruge magt. Men skjult magt er måske udbredt?

Af Marie Barse, redaktionen@sl.dk
Foto: Mette Frandsen

Knut er 30 år og udviklingshæmmet. Han er nordmand og bor i et norsk botilbud for udviklingshæmmede. Lige så længe han kan huske, har han haft et kommunalt vedtag om magtanvendelse.

Magtanvendelsen går ud på, at der er lås på hans køleskab. Køleskabet bliver låst op af personalet på faste tidspunkter, når det er spisetid. Bagefter kommer der lås på igen. Knut kan nemlig ikke styre sit indtag af mad.

Hvis køleskabet er ulåst, kan han finde på at spise rub og stub. Knut er vant til, at hans køleskab er låst, men han kunne godt tænke sig at lære at styre sin spising i stedet for at have lås på køleskabet.

Knut er en af de 13 udviklingshæmmede, som norske forskere fra Nationalt Kompetansmiljø

om Udviklingshemming har interviewet for at få et indblik i deres oplevelse af magtanvendelser.

Alle de 13 udviklingshæmmede har eller har haft et kommunalt vedtag om magtanvendelse. Derudover har de alle været i stand til at give informeret samtykke om at deltage i undersøgelsen.

Det er første gang, at forskere på den måde spørger de udviklingshæmmede selv om deres oplevelse af magtanvendelser. Hovedkonklusionen er, at de fleste ligesom Knut accepterer magtanvendelsen, men ønsker at tingene var anderledes.

Ikke tilladt i Danmark

De danske regler for magtanvendelser over for udviklingshæmmede er meget anderledes end de norske. Dansk lovgivning har fokus på selvbestemmelsesretten. Det betyder, at ingen magtanvendelser som udgangspunkt er tilladte.

De udviklingshæmmede, som optræder i den norske undersøgelse, ville det derfor være ulovligt at anvende magt over for, hvis de boede i Danmark.

Post.doc. på Juridisk Institut på Aarhus Universitet Eva Naur Jensen har gennem en årrække forsket i praksis på botilbud for udviklingshæmmede.

Hun har i år udgivet bogen 'Magtanvendelser over for voksne', som beskriver den svære balance i lovgivningen mellem selvbestemmelse på den ene side og på den anden side behovet for at sikre den nødvendige omsorg og pleje til svagt fungerende voksne med psykisk funktionsnedsættelse.

– De personer, som optræder i den norske undersøgelse, ville man efter min vurdering ikke kunne få tilladelse til at anvende magt over for i Danmark. Fordi de simpelthen er for velfungerende, siger hun.

Svær balance

Når man som socialpædagog i Danmark arbejder med udviklingshæmmede, vil man ofte skulle varetage en svær balancegang, fordi magtanvendelser som udgangspunkt ikke er tilladt.

Man vil derfor i mange situationer skulle vægte den enkeltes ret til selv at bestemme mod risikoen for at begå omsorgssvigt, hvis man ikke griber

Diskuter på facebook

Hvordan undgår du skjulte magtanvendelser?

I Danmark er det som udgangspunkt forbudt at bruge magt over for fx voksne udviklingshæmmede – men hvad med de skjulte og ubevidste magtanvendelser? Hvad gør du og I i jeres arbejde for at undgå skjulte magtanvendelser?

Deltag i debatten på facebook / se hvordan på www.sl.dk/facebook

ind over for en udviklingshæmmed, som har en skadelig adfærd.

Ifølge Eva Naur Jensen kan et godt eksempel netop være en udviklingshæmmed, som ikke kan styre sit madindtag.

– Hvis man har en udviklingshæmmed beboer, som har en spiseforstyrrelse og derfor ikke kan kontrollere sit madindtag, og måske oven i købet har diabetes, så kunne det da være fristende med lås på køleskabet ligesom i den norske undersøgelse. Det er bare ikke tilladt i Danmark, forklarer hun.

Ud over at overspisningen er skadelig for den udviklingshæmmede, så kan det også give udfordringer i forhold til samarbejdet med de pårørende.

– Det kan måske være svært for de pårørende at forstå, hvorfor personalet ikke kan gøre noget, hvis en udviklingshæmmed med diabetes eller svær overvægt gang på gang tømmer køleskabet, fortæller Eva Naur Jensen.

Kun tilladt over for meget svage

Fordi den danske lovgivning har så stor vægt på selvbestemmelse, er det kun meget svagt fungerende udviklingshæmmede, som det er tilladt at bruge magt over for.

Tilladelsen gives af kommunalbestyrelsen.

Det kan fx være en multihandicappet person med en psykisk funktionsnedsættelse, som gør vedkommende ude af stand til at kommunikere og forstå konsekvenserne af sine egne valg og handlinger.

Hvis han eller hun modsætter sig bleskift, hvilket fører til sår og risiko for infektioner, så kan personalet i nogle tilfælde få kommunalbestyrelsens tilladelse til med magt at skifte bleen.

– I henhold til de danske regler er det ikke nok at være diagnosticeret med udviklingshæmning. Ens funktionsevne skal også være væsentligt nedsat, for at det er tilladt for personalet at anvende magt. Udfordringen kan så være, at det er svært at definere præcist, hvad det vil sige, at funktionsevnen skal være betydeligt og varigt nedsat, påpeger Eva Naur Jensen.

Sikrer omsorg og selvbestemmelse

Danske socialpædagoger må derfor tage pædagogiske redskaber i brug, når de skal sikre både den nødvendige omsorg og den udviklingshæmmedes ret til selv at bestemme.

Hvis en beboer fx nægter at få børstet tænder, kan pædagogerne forsøge at arbejde med vedkommendes livshistorie og måske finde årsagen til modviljen mod tandbørsten.

Vi skal som socialpædagoger til stadighed holde fast i, at vi er der for at støtte borgeren i at kunne leve sit liv på egne præmisser. Der er det vores rolle at yde omsorg og støtte borgerne i at opøve kompetencer til at træffe egne beslutninger

Marie Sonne, næstformand, Socialpædagogerne

Ens funktionsevne skal også være væsentligt nedsat, for at det er tilladt for personalet at anvende magt. Udfordringen kan så være, at det er svært at definere præcist, hvad det vil sige, at funktionsevnen skal være betydeligt og varigt nedsat

Eva Naur Jensen, Juridisk Institut, Aarhus Universitet

Derudover kan man forsøge at putte noget på tandbørsten i en periode, som den udviklingshæmmede godt kan lide. Fx majonæse eller leverpostej. For på den måde at gøre vedkommende tryk ved tandbørsten igen.

Næstformand i Socialpædagogerne Marie Sonne fortæller, at det er helt afgørende at lære beboeren godt at kende for at tilrettelægge den rigtige indsats.

– Derudover vil der være to grundlæggende spor i indsatsen. Man vil arbejde med at oplyse borgeren om konsekvensen ved en usund livsførelse på en måde, så borgeren forstår det. Og så vil man have en dialog med borgeren om, hvorvidt han eller hun ønsker at leve med de konsekvenser eller ønsker at ændre sin situation, siger hun.

Hvis den udviklingshæmmede gerne vil ændre situationen og fx holde op med at drikke eller spise for meget, så kan man godt lave en aftale om at begrænse adgangen til mad eller alkohol, fortæller Marie Sonne.

– Men det vil i så fald være efter aftale med borgeren, siger hun.

Samme rettigheder som alle andre

Leif Buch Hansen er tidligere forskningsmedarbejder på Danmarks Pædagogiske Universitet. Han er nu pensioneret, men før sin pension var han med til at udarbejde en omfattende undersøgelse af udviklingshæmmede oplevelse af deres egne livsvilkår i 2004.

Den viste, at de udviklingshæmmede også i Danmark ofte oplever, at de ikke selv kan bestemme over deres eget liv.

Efter hans mening er det positivt, at der i Danmark er så stor vægt på selvbestemmelse.

– Selvom det kan skabe nogle udfordringer, så mener jeg, at det er godt, at pædagoger ikke har samme magtbeføjelser som i Norge. Efter min mening skal udviklingshæmmede have samme ret til selv at bestemme som resten af befolkningen i Danmark, understreger han.

Det er Marie Sonne enig i.

– Vi skal som socialpædagoger til stadighed holde fast i, at vi er der for at støtte borgeren i at kunne leve sit liv på egne præmisser. Der er det vores rolle at yde omsorg og støtte borgerne i at opøve kompetencer til at træffe egne beslutninger.

Skjulte magt udbredt?

Formand for ULE, Udviklingshæmmedes Landsforbund, Lars Gjermandsen er også glad for de danske reglers fokus selvbestemmelse.

– Socialpædagogerne skal behandle udviklingshæmmede på samme måde, som de selv gerne vil behandles, siger han.

Udfordringen er, at socialpædagogerne kan komme til at anvende skjult magt, uden at de måske selv er opmærksomme på det.

– Det er sjældent, at vi oplever den konkrete magtanvendelse, som du henviser til foregår i Norge. Men det er vores opfattelse, at der flere steder i Danmark foregår skjult magtanvendelse som fx manipulation, siger Lars Gjermandsen.

Som eksempel nævner han, at udviklingshæmmede borgerne får at vide, at de selv kan bestemme, hvilken mad de vil have indkøbt, og selv skal med ud og handle, men hvis kommunen har indført en sundhedspolitik, så sættes der alligevel begrænsninger.

– Så må de eksempelvis ikke må få smør og andre usunde madvarer. I stedet for kage skal de have sundhedsboller, til trods for at det ikke er deres eget ønske. Og det sker på nogle af de steder, som giver udtryk for at have stor fokus på selvbestemmelsen, siger Lars Gjermandsen.

Han kommer faktisk selv i et kulturhus, som er en slags værested for udviklingshæmmede. Her er det for nylig blevet besluttet i kommunen, at der skal serveres mad, som har nøglehulsmærket.

– Det var kommunen, der besluttede, at vi skulle have sund mad. Selvom vi ikke var så glade for det. Tidligere var det almindelig hverdagsmad med sovs og steg og frikadeller. Det kunne vi godt lide. Vi har brokket os til hende, der er chef deroppe, fortæller Lars Gjermandsen.

Indtil videre er der dog ikke kommet noget ud af klagerne.

Opdages ikke

Eva Naur Jensen og Leif Buch Hansen vurderer ligesom Lars Gjermandsen, at skjult magtanvendelse med stor sandsynlighed er udbredt.

– Det er min opfattelse, at det foregår mange steder. Det værste ved den er næsten, at den ofte er udøvet for vedkommendes bedste. Problemet er, at der ingen kontrol er med det, netop fordi det foregår i det skjulte, siger Leif Buch Hansen.

Som et eksempel på en skjult magtanvendelse nævner Lars Gjermandsen udviklingshæmmede, som får at vide, at de ikke kan flytte sammen med deres kæreste.

– Ofte er begrundelsen, at de mister penge, hvis de flytter sammen. Personalet glemmer bare at fortælle, at man også sparer penge på nogle af udgifterne, når man bor sammen, så det ikke

Så siger jeg ja

Uddrag af en interview den udviklingshæmmede Andreas fra Norge, som er med i det nye forskningsstudie:

Forsker: Hvad hvis der er nogen, som bestemmer noget, som du ikke har lyst til. Hvad gør du så?

Andreas: Så siger jeg fra.

Forsker: Hvad siger du så?

Andreas: Så siger jeg nej.

Forsker: Hvad hvis de ikke hører efter, hvad du siger?

Andreas (stille et kort stykke tid): Så siger jeg ja.

Det er sjældent, at vi oplever den konkrete magtanvendelse, som du henviser til foregår i Norge. Men det er vores opfattelse, at der flere steder i Danmark foregår skjult magtanvendelse som fx manipulation

Lars Gjermandsen, formand, ULF

Af gode grunde har vi ikke præcis viden om, hvor mange tilfælde af magtanvendelser, der udføres i forhold til borgere med udviklingshæmning, og hvor mange tilfælde, der eksisterer i relation til hele gråzoneområdet

Lene Thorius, sektionsleder, Socialtilsyn Hovedstaden

nødvendigvis er en ulempe økonomisk at flytte sammen, fortæller han.

Når der er tilsyn med botilbud og væresteder, vil skjult magtanvendelse kun meget sjældent blive opdaget, vurderer Lars Gjermandsen.

– Det er jo svært at opdage. Så der er tilsynet måske ikke godt nok. De er der jo kun i et par timer, siger han.

Socialtilsyn har fokus på skjult magt

Socialtilsynene fører tilsyn med alle botilbud, som efter 1. januar 2014 er omfattet af lov om socialtilsyn – herunder botilbud hvor der bor udviklingshæmmede.

Tilsynene har fokus på hele magtanvendelsesområdet, herunder gråzoneområder i relation til magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten – det som Lars Gjermandsen og de to forskere omtaler som skjult magt.

Det fortæller Lene Thorius, sektionsleder for Voksen Handicap i Socialtilsyn Hovedstaden.

Socialtilsyn Hovedstaden fører tilsyn med botilbud i Holbæk Kommune og alle kommuner i Region Hovedstaden undtagen Frederiksberg.

– Af gode grunde har vi ikke præcis viden om, hvor mange tilfælde af magtanvendelser der udføres i forhold til borgere med udviklingshæmning, og hvor mange tilfælde der eksisterer i relation til hele gråzoneområdet. Som eksempel på det sidste kan nævnes den bevidste eller ubevidste påvirkning eller direkte manipulation, som får den udviklingshæmmede borger til at gøre, som personalet ønsker, uden at borgeren måske helt har forståelse for eller har givet accept af situationen, siger hun.

Botilbuddenes indberetninger af magtanvendelser til kommunen danner grundlag for hvert enkelt tilsyn. Men skjult og måske ubevidst magtanvendelse, fx manipulation, vil formentlig ikke blive indberettet.

– Der er der tale om et vigtigt fokusområde for socialtilsynet, og hele gråzoneområdet er noget, som tilsynskonsulenterne udfordrer tilbuddene på, siger hun.

Hun nævner desuden udfordringen med at tilbuddene skal balancere mellem at undgå både magtanvendelser og omsorgssvigt.

– Det kunne fx handle om hjælp eller støtte til tandbørstning af borgere, som værger sig

mod det. Eller at man hindrer borgernes udgang fra tilbuddets beskyttende fysiske rammer, fx hvis borgerne ikke er trafiksikre. Eller hvorvidt borgere med *prader willi* (genetisk forstyrrelse, som giver fedme, *red.*) har fri adgang til mad osv., siger hun.

Det er udfordringer, som personalet på botilbud hele tiden skal forholde sig til og navigere i.

Efter Lene Thorius' vurdering gøres det bedst ved, at man på de enkelte botilbud løbende har det med i de faglige refleksioner og har fokus på at sikre de udviklingshæmmedes selvbestemmelsesret.

Har ret til at være usunde

Både Leif Buch Hansen, Eva Naur Jensen og Lars Gjermandsen mener, at den danske lovgivning er bedre end den norske.

Selvom det giver store udfordringer både fagligt ude på tilbuddene og i forhold til at sikre, at lovgivningen overholdes, og at der ikke anvendes skjult magt.

De mener dog alle tre, at tilbuddene kan blive bedre til at undgå skjult magt.

Eva Naur ved fx fra sin forskning, at både besøg, alkoholindtag og madindtag bliver forsøgt reguleret på botilbud flere steder.

– Men det er faktisk ikke tilladt, og så har lovgivningen jo ikke hjulpet. Jeg mener, at det er problematisk, at der bruges noget magt, som ikke kan kontrolleres. Vi skal være opmærksomme på de metoder, der vokser frem på tilbuddene i bedste mening, men som måske tangerer magtmisbrug, påpeger hun.

Leif Buch Hansen understreger desuden, at socialpædagogerne kan komme til at trække deres eget syn på et godt og sundt liv ned over de udviklingshæmmede. Eller kommunen kan gøre det, som i tilfældet med det kulturhus, Lars Gjermandsen kommer i, hvor frikadeller og sovs er udskiftet med nøglehulsmærket mad.

– Jeg mener, at der må gælde samme regler for udviklingshæmmede som for resten af befolkningen i Danmark. Er man til fare for sig selv, hvis man som udviklingshæmmede er overvægtig og overspiser – ja, det er man måske. Men det er du vel også, hvis du er overvægtig og ikke-udviklingshæmmede, og der vil ingen jo drømme om at sætte lås på dit køleskab, siger Leif Buch Hansen. ■

‘Jeg håber ikke, det sker igen’

Der er fokus på selvbestemmelse – og manglen på samme – i ny norsk rapport, der lader 13 udviklingshæmmede fortælle deres version

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

’ At bestemme over sit eget liv er en af de vigtigste forudsætninger for en positiv udvikling og for egen identitet. Forskning om mennesker med udviklingshæmning har både internationalt og i Norge bestået stort set af undersøgelser, der er baseret på information fra ansatte, familie eller fra observationer. De udviklingshæmmedes egne tanker og udsagn er kun i et lille omfang blevet hørt og har heller ikke været i fokus. Forskningen på området har en tendens til at dreje sig *om* og ikke *med*.’

Sådan konstaterer Karl Elling Ellingsen indledningsvist i rapporten ‘Selvbestemmelse og bruk av tvang og magt’, som han sammen med kollegaen Kim Berge på Nasjonalt Kompetansmiljø for Utviklingshemming har lavet for det norske Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet.

I rapporten fortæller 13 voksne udviklingshæmmede, der har kunnet give frivilligt informeret samtykke, om deres oplevelse af selvbestemmelse, tvang og magt. Alle 13 har eller har haft det, der i Norge hedder ‘et kommunalt vedtag’ – det vil sige, at kommunen i deres konkrete sag har givet personalet tilladelse til at bruge en defineret grad af magt og tvang.

’Alle de 13 personer, vi har interviewet, er i en situation, hvor de er prisgivet, hvad personalet mener og tror. Mange af dem har affundet sig med det og [...] fremstår også trygge i deres eget liv [...]. Andre er mere splittede og kan opfattes som værende i et modsætningsforhold til personalet. Dette modsætningsforhold fører til konflikter og indskærpelser fra kommunen’, hedder det i rapporten.

Ukendt – ikke inddraget

Faktum for de fleste af de interviewede er, at de ikke er informerede om indholdet og rækkevidden af det vedtag, der altså giver personalet tilladelse til at anvende magt og tvang over for dem. Og for

alle 13 gælder det, at de ikke har været inddraget i udformningen af vedtaget til trods for, at det står nævnt i tre forskellige paragraffer i den norske lov for området.

Rapportens forfattere noterer sig, at det for alle de 13 interviewede gør sig gældende, at det står uklart for dem, at retten til selvbestemmelse er et retskrav, de har:

’Begrebet selvbestemmelse er for flere af informanterne ukendt, mens det begreb, som de alle har et forhold til, er ‘at bestemme selv’. Alle fortæller de, at de kan lide at bestemme selv.’

Selvbestemmelse forstås af de interviewede som noget, der handler om tre ting: For det første, at alle kan lide selv at bestemme. For det andet, at de fleste områder, hvor de bestemmer, handler om relationer til andre. Og for det tredje, at personalet har vetoret i de sager, der betyder noget for de interviewede.

Ikke noget fald

Forfatterne konstaterer også, at de af de interviewede, der har været udsat for fysisk tvang eller magt, bruger nogle af de samme ord, når de skal beskrive, hvordan oplevelserne har været. Det er ord som ‘ondt’, ‘bange’, ‘ulækkert’ og ‘jeg håber ikke, det sker igen’.

For nogle af de interviewede synes der at være en sammenhæng mellem voldsomme oplevelser, de har haft, og det vedtag, de har fået fra kommunen:

’Flere af disse livsbegivenheder er – som de bliver forklaret af de interviewede – optakten til, at de har fået et vedtag om brug af tvang og magt’.

Rapporten peger også på, at der trods de senere års erklærede ambitioner om at nedbringe brugen af magt og tvang ikke er sket et fald i antallet af kommunale vedtag, og at der heller ikke er sket et fald i antallet af personer, der har et vedtag. Rapportens forfattere slutter derfor med en række anbefalinger, der skal øge fokus på og viden om selvbestemmelse. Det handler bl.a. om øget fokus på dokumentation af brugen af magt og tvang, højere til krav uddannelsesniveaut og udviklingen af en netbaseret kompetenceudviklingsmodel om forholdet mellem selvbestemmelse og tvang og magt. ■

Find hele rapporten på www.naku.no/node/1494

AUTISME

Så kan dagen hænge sammen

Socialpædagog Mette Als Andreasen er sammen med nogle ingeniørstuderende i gang med at udvikle Giraf, der er en app til børn med autisme og andre med behov for visuel støtte

Af Naia Bang, redaktionen@sl.dk
Foto: Tao Lytzen

Om jeg er en it-nørd?? Ha ha, nej! Men jeg elsker, når ting giver mening. Og det giver helt vildt mening at udvikle en app, som børnene kan have på en tablet, og som giver struktur og overblik på deres egne præmisser.

Ordene kommer fra Mette Als Andreasen, der er pædagog i Specialbørnehaven Birken i Vodskov nord for Nørresundby. Her er 38 børn i alderen nul til syv år med enten symptomer eller en diagnose på ADHD, autisme eller tidlig psykisk udviklingsforstyrrelse.

Mette Als Andreasen og hendes godt 20 pædagogkolleger bruger det visuelle støttesystem Boardmaker til at skabe struktur og forudsigelighed i børnenes hverdag.

Og siden 2012 har hun desuden været dybt involveret i et projekt på Institut for Datalogi på Aalborg Universitet om udvikling af en løsning til børn med autismeforstyrrelser og andre børn inden for specialområdet, der har særlig brug for visuel støtte. Projektet hedder Giraf og er blevet lidt af et hjertebarn for Mette Als Andreasen.

– Hvert forår, når et nyt semester skal starte, er jeg på besøg på Aalborg Universitet. Jeg fortæller de studerende om projektet og om de særlige udfordringer, børn med autisme har: Om behovet for struktur og genkendelighed, om deres manglende evne til at prioritere og hvorfor et visuelt støttesystem kan hjælpe dem. Så arbejder de videre med projektet fra det punkt, det forrige hold studerende er kommet til, og undervejs mødes vi og taler om de udfordringer, der nu er, fortæller Mette Als Andreasen.

Trætte af klippe-klistre

Boardmaker er et internationalt anerkendt og anvendt visuelt støttesystem, der består af enkle og genkendelige tegninger, der forestiller hverdagsituationer – eksempelvis at vaske hænder, synge en sang eller gå en tur.

Hvad er Giraf?

Giraf er en app målrettet børn med autismespektrumforstyrrelser og intet eller kun ringe sprog. Løsningen består bl.a. af to spil, en tidstager, en kommunikationsløsning og et ugeskema. Dele af løsningen kan i dag downloades til pc/Android på Google Play under navnet Giraf Autism Apps, og man har planer om at udvikle en version i Apples styresystem, iOS.

Støttesystemet er blevet til i et samarbejde mellem en række softwareingeniørstuderende på Aalborg Universitet, Specialbørnehaven Birken og Fagcenter for Autisme og ADHD i Aalborg Kommune. Systemet ligger på en open source-plattform – det vil sige, at andre vil kunne videreudvikle eller tilpasse løsningen, der i øvrigt er gratis.

Det var en gruppe studerende, der i 2012 kom på navnet Giraf – som en forkortelse for Graphical Interface Resources for Autistic Folk. I dag hedder løsningen bare Giraf.

Læs mere om Giraf på: giraf.cs.aau.dk

Det er fantastisk at opleve, at nogle ingeniørstuderende, der på forhånd har intet eller kun ringe kendskab til børn med autismeforstyrrelser, tager ejerskab på projektet

Mette Als Andreasen, socialpædagog

– Vi er en §32-behandlingsbørnehave, og det er vigtigt at få de børn, der bliver visiteret hertil, ind i et fast behandlingsprogram. Her spiller Boardmaker en vigtig rolle, fordi det skaber struktur og orden i en ellers kaotisk hverdag for disse børn. Når børnene på forhånd ved, at 'efter morgenmad skal vi køre i bus til Zoo og se giraffer', kan de tage på tur ligesom alle andre børnehavebørn. Og vi vil aldrig stoppe med at bruge Boardmaker – det er slet ikke tanken. Det har bare nogle begrænsninger: Fx kan børnene jo ikke tage tavlen med hjem, så forældrene kan spørge ind til deres dag, forklarer leder Tove Lund Thomasen.

– Boardmaker er et klippe-klistre-system: Vi printer tegninger ud fra programmet, klipper dem til, laminerer dem, sætter velcro på bagsiden, og så kan de bruges på tavlen. Når de ikke er i brug, skal velcroen fjernes, og de skal sættes ind i mapper, så vi kan finde dem igen. Vi kan også tage dem med på tur. Så skal de i plastlommer, og vi skal sikre, at vi har dem alle med fra start – ellers bliver børnene urolige og utrygge. Det er derfor utroligt tidskrævende, påpeger Mette Als Andreasen.

Mads' far fik en idé

Et af børnene i Birken i 2011 var Mads. Mads har en omfattende autismeforstyrrelse og intet sprog. Hans far Ulrik Nyman, der lektor på Institut for Datalogi på Aalborg Universitet, så pædagogernes arbejde med klippe-klistre-systemet og mente, at der måtte kunne udvikles en enklere løsning. Det snakkede han med Mette Als Andreasen om, og de to begyndte at drømme om en løsning, som børnene kunne have med sig – en visuel løsning med billeder, ligesom Boardmaker, men en it-løsning, der kunne bruges på pc, tablet eller mobiltelefon. Og så skulle den være gratis.

Den snak blev starten på et udsædvanligt samarbejde, der foreløbig har stået på i fire år.

– I foråret 2012 gik det første hold ingeniørstuderende på sjette semester på Aalborg Universitet i gang med at udvikle det, der er blevet til Giraf, og siden har mere end 150 studerende arbejdet med Giraf. Det er fantastisk at opleve, at nogle ingeniør-

studerende, der på forhånd har intet eller kun ringe kendskab til børn med autismeforstyrrelser, tager ejerskab på projektet og engagerer sig i at skabe løsninger, der vil kunne gøre hverdagen nemmere for disse børn, understreger Mette Als Andreasen.

Taler somme tider forbi hinanden

Arbejdet med at udvikle Giraf skrider fremad i ryk. Om efteråret ligger projektet stille, indtil et nyt hold studerende på sjette semester om foråret tager fat, hvor det foregående hold slap et lille år tidligere.

Første projekt var at udvikle et elektronisk sandur, der ligner de fysiske sandure, som børnene kender fra deres hverdag. Sandurene hjælper dem til at forstå, hvor længe de skal spise, lege udenfor osv. Da sandurene er meget i brug, bruger personalet tid på at lede efter et ledigt sandur. Derfor er det hensigtsmæssigt også at have elektroniske sandure.

Siden er andre løsninger blevet udviklet i et tæt samarbejde mellem Mette Als Andreasen på den ene side og de ingeniørstuderende på den anden.

– Det er langt fra altid, vi taler samme sprog. Jeg kan fx sige til de studerende, at vi skal have en fleksibel løsning, der skal kunne tilpasses det enkelte barn – og så laver de en løsning, hvor man kan ændre farvekoderne på ugedagene. Lige netop farvekoderne skal jo være ens på tavlerne og på tabletten, så de skal ikke kunne ændres. Eller når jeg kommer og siger: 'Vi mangler bare lige...' – og så viser det sig, at det her 'bare lige' faktisk tager flere dage at programmere, griner Mette Als Andreasen.

Næsten klar til test

I dag ligger en test-version af Giraf på Google Play, hvor det kan downloades gratis. Der er en ugeplan, der kan tilpasses individuelt – nogle børn har kun brug for at se, hvad de skal her og nu, andre skal se hele dagen og andre igen måske hele ugen. Der er et spil, en tidstager og forskellige andre pædagogiske redskaber.

– Med Giraf får vi et pædagogisk redskab, der er støvsuget for alt unødvendigt og som kan målrettes til det enkelte barn behov. Det er et støttesystem, som både forældre og pædagoger kan bruge, og det betyder, at børnene vil opleve en langt større sammenhæng og ro i deres hverdag, forklarer Mette Als Andreasen, og Tove Lund Thomasen supplerer:

– En gratis løsning til tablet vil være et godt tilbud til forældrene, et supplement i hverdagen, der styrker deres kommunikation med barnet.

Giraf er i første omgang udviklet til Android, fordi det er nemmest. Men på Birken bruger

børnene iPads, så næste skridt er at få Giraf klar i iOS, der er Apples styresystem.

– Vi skal være helt, helt klar, inden vi introducerer en ny kommunikationsløsning for dem. Disse børn håndterer enhver forandring meget dårligt, og hvis den ikke virker helt korrekt, vil det forvirre dem. Men vi håber på, at vi kan teste Giraf i samarbejde med en gruppe børn og forældre i foråret 2016, fortæller Mette Als Andreasen, der glæder sig til, at de kan tage Giraf i brug.

– Og så skal nye ingeniørstuderende og jeg i gang med at udvikle flere spil til Giraf. Vi er jo først lige startet! ■

SAMMENHÆNG Med Giraf får vi et pædagogisk redskab, der er støvsuget for alt unødvendigt og som kan målrettes til det enkelte barn behov, fortæller socialpædagog Mette Als Andreasen.

BLOKADE

Bortset fra at vi ikke stiller os op ude foran Blå Kors Center og Østbirkhjemmet med de røde faner, er det Vejlegården om igen. Det handler om at forsvare den danske model

Michael Madsen, kredsformand, Socialpædagogerne Kreds Sydjylland

Socialpædagogerne til forsvar for den danske model

Som medlem af Socialpædagogerne må du ikke søge arbejde på Blå Kors Center Sydjylland eller Østbækhjemmet. Fagforeningens arvesølv er på spil, siger Socialpædagogernes kredsformand i Sydjylland, Michael Madsen

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Illustration: Peter Hermann

For et par år siden snurrede tv-kameraerne foran restaurant Vejlegården, der havde tegnet overenskomst med Krifa i stedet for 3F. Men foran Blå Kors Center Sydjylland i Vorbasse har journalisterne ikke stimlet sig sammen.

Ikke desto mindre har der de sidste måneder været en konflikt, som er helt parallel med konflik-

ten omkring Vejlegården. Blot er det nu Socialpædagogerne, og ikke 3F, der har sat foden ned.

Siden 1. februar 2015 har Socialpædagogerne iværksat en blokade mod Blå Kors Center Sydjylland. En blokade indebærer, at intet medlem af Socialpædagogerne må søge eller lade sig ansætte i stillinger på den arbejdsplads, der er blokeret – og blokaden er iværksat, fordi Blå Kors Center Sydjylland har tegnet overenskomst med Krifa i stedet for Socialpædagogerne.

Siden efteråret 2013 har der også været en blokade imod Østbækhjemmet i Ølgod.

– Det her handler om fagforeningens arvesølv, siger Michael Madsen, der er kredsformand for Socialpædagogerne i Kreds Sydjylland.

– Bortset fra at vi ikke stiller os op ude foran Blå Kors Center og Østbirkhjemmet med de røde faner, er det Vejlegården om igen. Det handler om at forsvare den danske model.

Den danske model

Vi har spurgt Michael Madsen, hvad han vil sige til en arbejdsløs socialpædagog, der ikke er specielt interesseret i fagpolitik og fx ikke helt har styr på, hvad den danske model egentlig indebærer. Hvordan vil han forklare, at vedkommende nu ikke må søge et job, som hun eller han ellers gerne ville have?

– Jeg vil forklare, at hele grundideen med overenskomstsyste-
met jo er, at vi forhandler nogle kollektive aftaler, der gælder for alle. Hvis vi åbner op for, at man bare kan underbyde og acceptere ringere vilkår, så åbner vi også sluserne for forringelser over hele linjen, svarer han.

For at forstå hvorfor det i Michael Madsens øjne er nødvendigt at sige fra, når en socialpædagogisk arbejdsplads tegner overenskomst med Krifa frem for Socialpædagogerne, er man nødt til at forstå, hvad den danske model indebærer:

Fakta om Krifa-overenskomsten

På flere punkter er Krifas overordnede overenskomst ringere end Socialpædagogernes. Det drejer sig fx om:

- Mulighed for at arbejde op til 45 timer om ugen uden tillæg.
- Ringere opsigelsesvarsel. Eksempelvis kan man i løbet af de første tre måneder siges op fra den ene dag til den anden. Herefter stiger opsigelsesvarsel til seks måneder og 14 dage efter et år.
- Dagpenge frem for løn under sygdom – dog de første fem uger med løn.
- Ringere vilkår for såvel barsel, fædreorlov, forældreorlov og pension.

Helt grundlæggende betegner begrebet den danske model det danske arbejdsmarked, som i sammenligning med mange andre lande er kendetegnet ved, at en stor del af løn- og arbejdsvilkår fastsættes via forhandlinger mellem arbejdsgiver og fagforening: Der indgås overenskomster.

En dårligere overenskomst

Et vigtigt element i den danske model er klare aftaler om, hvilken fagforening, der har retten til at forhandle overenskomst på et bestemt område, sådan at Socialpædagogerne eksempelvis tegner overenskomst for pædagoger, der arbejder på bestemte områder, mens henholdsvis BUPL

og LFS tegner overenskomst for pædagoger, der arbejder på andre områder.

Og det er netop denne del af den danske model, der er under angreb, når Krifa tegner overenskomst på det socialpædagogiske område:

– Socialpædagogerne har jo aftalt en overenskomst på det private område, som er indgået med arbejdsgiverrepræsentanten Dansk Erhverv. Og nu tilbyder Krifa så en anden overenskomst med ringere vilkår end dem, vi har aftalt. Og hvis vi så bare accepterer, at man kan tegne overenskomst med Krifa i stedet for med os, ja, så underminerer vi jo vores egen aftale. Så underminerer vi hele systemet, siger Michael Madsen, der understreger at

Der er gode muligheder for skræddersyede lokalaftaler i Socialpædagogernes overenskomst, så længe medarbejderne ikke stilles ringere, og de blokerede institutioner har en stående invitation til at forhandle med os

Michael Madsen, kredsformand, Socialpædagogerne Kreds Sydjylland

Krifa – på trods af navnet Kristelig Fagforening – i hans øjne slet ikke er en fagforening. De er ikke en del af fagbevægelsen og følger ikke spillereglerne i den danske model.

– Så jeg plejer at kalde Krifa for en fagforretning, siger han.

Vedtaget af hovedbestyrelsen

Det er Socialpædagogerne i Sydjylland, der har besluttet at gennemføre de konkrete blokader efter flere forgæves forsøg på forhandling. Men det er Socialpædagogernes centrale forretningsudvalg, der tilbage i 2012 besluttede, at der skulle indgås blokade, hvis et privat opholdssted valgte at tegne overenskomst med Krifa i stedet for Socialpædagogerne. Den beslutning blev truffet, mens konflikten om Vejlegården stadig var på sit højeste, og forinden forklarede Socialpædagogernes formand Benny Andersen, at det i hans øjne er værre med en Krifa-overenskomst end ingen overenskomst.

I nærværende fagblad sagde han:

– Hvis vi først åbner op for, at ét sted kan tegne overenskomst med Krifa i stedet for Socialpædagogerne, så åbner vi op for, at mange andre steder kan følge med. Og så smuldrer hele grundlaget for vores vision om et socialpædagogisk arbejdsmarked med nogenlunde ensartede løn- og arbejdsvilkår. Det dårlige eksempel – den ringe overenskomst – kan meget nemt smitte og føre til et Hjallerup Marked, hvor det handler om den laveste pris.

Ingen røde faner

Selv om Kreds Sydjylland altså har valgt at blokere Blå Kors Center Sydjylland og Østbirkhjemmet, er

de ikke gået lige så langt som 3F i sin tid gik mod Vejlegården, idet der ikke er en demonstration foran arbejdspladserne, hvor blokaden synliggøres med de røde faner.

– Det er simpelthen et spørgsmål om ressourcer, og vi har vurderet, at det ikke vil være indsatsen værd. Men blokaden er et nyt signal i forhold til tidligere, hvor vi sådan set ikke gjorde noget, når vi efter forgæves forsøg på dialog og forhandling måtte konstatere, at vi ikke kunne komme igennem og tegne overenskomst.

Hos Blå Kors Center Sydjylland afviser forstander René Boye Knudsen, at Krifa-overenskomsten med tilhørende lokalaftale er dårligere for medarbejderne end Socialpædagogernes overenskomst. Han begrundet i stedet valget af overenskomst med, at den omfatter flere forskellige faggrupper:

– Vi ønsker en bred, tværfaglig, multifaglig, moderne overenskomst, der kan rumme meget forskellige jobindhold på tværs af traditionelle sektorer, og som giver lige solidariske vilkår for alle vores ansatte, siger han.

Til dette siger Michael Madsen:

– Der er gode muligheder for skræddersyede lokalaftaler i Socialpædagogernes overenskomst, så længe medarbejderne ikke stilles ringere, og de blokerede institutioner har en stående invitation til at forhandle med os.

Blokaden indebærer, at en annonce i hvert nummer af nærværende fagblad fortæller, at medlemmer af Socialpædagogerne ikke må søge ansættelse på de pågældende steder – ligesom Jobcentrene har fået besked om, at de ikke må henvise arbejdsløse medlemmer af Socialpædagogerne til de pågældende steder. ■

Landsmøde i netværket for pædagoger i kommunale fritidstilbud

22. oktober 2015 i Mødecenter Odense

Vi bliver ført gennem en hel dag af Anders Seneca, Dogmekompagniet, under titlen 'Kend din kerneopgave'. Refleksion/indkredsning af vores kerneopgave. Hvorfor skal vi kende kerneopgaven?. Fra flotte ord til handling

Tilmeldingsfrist: 18. september 2015

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk/fritidstilbud2015

TRAINEEFORLØB

Efter tre ugers målrettet uddannelse står de nyuddannede endnu stærkere til at byde ind på arbejdspladsen med ny viden og redskaber, der matcher den konkrete socialpædagogiske indsats

Klaus Goldschmidt Henriksen, partner og chefkonsulent, SPUK

Fagligt løft til nyuddannede

Tre ugers målrettet, intensiv undervisning fulgt op af fire til otte ugers praktik. Det er indholdet i et nyt forløb, som Socialpædagogerne henover efteråret udbyder til dimittender i fem kredse

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Anbragte unge, gadeplansarbejde, psykiatrien eller uledsagede flygtningebørn på asylcentre. Det er nogle af de arbejdsområder, der er i spil, når et helt nyt traineeforløb for ledige nyuddannede socialpædagoger om kort tid skydes i gang i Socialpædagogernes Kreds Storkøbenhavn og Kreds Nordsjælland.

Målet er at ruste ledige på dimittendsats til at varetage socialpædagogisk arbejde med udsatte børn og unge. Det sker ved, at de først får tre ugers intensiv undervisning om socialpædagogiske metoder – og derefter mulighed for at anvende teorien i praksis gennem fire til otte ugers praktik på et opholdssted, en døgninstitution eller en anden arbejdsplads, hvor man arbejder med udsatte børn og unge.

Traineeforløbet, der er finansieret af statslige midler, blev præsenteret for omkring 20 nyuddannede på et informationsmøde i København den 17. august, hvor jobkonsulent Nina Jensen bød velkommen.

– I bliver lidt prøveklude, for det er allerførste gang i Socialpædagogernes historie, at vi afprøver denne model. Men vi er i fuld gang med at finde arbejdspladser til praktikforløbet og gør alt for at sikre, at vi får skabt det helt rigtige match, hvor jeres ønsker og kvalifikationer passer til praktikpladsen, sagde Nina Jensen til de fremmødte dimittender.

En af de nyuddannede socialpædagoger, som har søgt om at deltage i forløbet, er Cecilie Mejlvang. Hun blev uddannet i juni og har allerede haft sit første møde med jobcentret.

– Jeg har lynhurtigt opdaget, at man som nyuddannet pædagog hurtigt bliver kædet sammen med job i vuggestuer eller børnehaver. Men mit ønske er at arbejde med udsatte unge – gerne opsøgende og forebyggende arbejde – og derfor giver det rigtig god mening med det her forløb, hvor man uddannes mere målrettet. Jeg håber, at det for mig kan være et springbræt til at komme hurtigt i gang med det, jeg gerne vil, siger Cecilie Mejlvang.

Praksisnær undervisning

Traineeforløbet tilbydes ud over i Storkøbenhavn og Nordsjælland også i tre andre kredse: Nordjylland, Østjylland og Lillebælt. I de to jyske kredse fokuserer undervisningen og praktik på opkvalificering inden for neuropædagogik og neuropsykologi og er rettet mod arbejdet med bl.a. demente, borgere med udfordrende adfærd, autisme, erhvervet hjerneskade og psykiatriske problemstillinger. I Kredse

Lillebælt er forløbet, ligesom i Storkøbenhavn og Nordsjælland, målrettet arbejdet med udsatte børn og unge. Her har Socialpædagogerne allieret sig med SPUK, Socialt og Pædagogisk Udviklings- og Kursuscenter, som står for undervisningen.

– Jeg oplever et kæmpe behov for større faglig viden blandt socialpædagoger, og det her forløb giver mulighed for, at man virkelig kan gå i dybden og styrke sin faglighed. I løbet af de tre ugers undervisning får deltagerne en faglig viden og ballast, som de målrettet kan bruge i praksis i deres socialpædagogiske arbejde, siger Klaus Goldschmidt Henriksen, der er partner og chefkonsulent i SPUK.

I undervisningen skal deltagerne i høj grad arbejde med konkrete cases.

– Det er ikke et langhåret forløb med en hel masse opgaver. Det er praksisorienteret undervisning under overskriften 'Systematisk hverdagspædagogik', hvor deltagerne bliver klædt rigtig godt på til at arbejde med udsatte børn og unge i mange forskellige sammenhænge, siger Klaus Goldschmidt Henriksen.

Opdateret værktøjskasse

Den store udfordring er lige nu at finde tilstrækkeligt med arbejdspladser, der siger ja til at få de nyuddannede ud i et kortere praktikforløb. En del arbejdspladser har takket nej, fordi de i forvejen har flere praktikanter, eller fordi de finder det svært ved at tilbyde et forløb, der rent fagligt giver mening for de nyuddannede over så kort

tid. Men interessen er der, fastholder Nina Jensen.

– Vi favner rigtig bredt i forløbet her, og vi er i dialog med mange forskellige typer arbejdspladser lige fra asylcentre, døgninstitutioner og bosteder til gadeplansarbejde i udsatte boligområder, specialskoler eller familiecentre. Og deltagerne er naturligvis også velkomne til selv at gå på jagt efter en egnet praktikplads, siger hun.

Et godt argument over for arbejdspladserne er ifølge Klaus Goldschmidt Henriksen, at netop disse praktikanter kommer med en helt opdateret værktøjskasse.

– Efter tre ugers målrettet uddannelse står de nyuddannede endnu stærkere til at byde ind på arbejdspladsen med ny viden og redskaber, der matcher den konkrete socialpædagogiske indsats – og de vil have lettere ved at deltage på lige fod med de ansatte. Målet er jo, at deltagerne kommer styrket ud af forløbet og bliver klogere på sig selv undervejs, siger han.

Og det er da også, hvad nyuddannede Maria Hass forventer.

– Jeg håber, at jeg får opbygget relevant praksiserfaring i forløbet, samtidig med at jeg bliver fagligt stærk på det område, jeg allerhelst vil arbejde med. Og det er i mit tilfælde børn i specialklasser, unge hjemløse eller unge i psykiatrien. Så jeg er meget glad for at få mulighed for at deltage i traineeforløbet, siger Maria Hass.

Socialpædagogernes traineeforløb har i alt plads til omkring 60 dimittender, og kører i løbet af efteråret i de fem involverede kredse. ■

MISBRUG

Behandling med lovende resultater

Andelen af unge, der bruger rusmidler, falder – og behandlingen ser ud til at have en positiv indflydelse på andre forhold i de unges liv. Det viser en evaluering af tre behandlingsmodeller

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Det kan have alvorlige konsekvenser for unge, hvis de kommer ud i et misbrug af hash eller andre euforiserende stoffer. En stor andel af unge med misbrug forsømmer skolen, bliver involveret i kriminelle aktiviteter eller har en psykiatrisk diagnose. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd har derfor evalueret tre

forskellige behandlingsmodeller udviklet netop til unge under 18 år med rusmiddelproblemer for at undersøge metodernes effekt på både de unges rusmiddelbrug, deres trivsel og hverdagslivet generelt.

De tre behandlingsmodeller er henholdsvis MST-SA (afprøvet i Aarhus og Herning Kommune), U-turn (afprøvet i Horsens og Helsingør Kommune) og U18 (afprøvet i Odense og Aalborg Kommune) – og fælles for de tre indsatser er, at de alle ser ud til at give resultater, viser SFI's vurdering.

– Vi kan se, at de unge generelt ryger mindre hash, er bedre til at passe skolen og har et bedre psykisk helbred efter behandlingen. Og de unge giver selv behandlingen en stor del af æren for den positive udvikling, siger seniorforsker og projekt-

leder i SFI Jan Hyld Pejtersen, som er en af forfatterne bag rapporten 'Unge i misbrugsbehandling – en evaluering af tre behandlingsindsatser'.

Andelen af unge, som har røget hash to eller flere gange om ugen, falder ifølge rapporten fra 59 til 26 pct. efter behandlingerne, og samtidig er andelen af de unge tilknyttet MST-SA og U-turn, som passer deres skole dagligt, steget med omkring 20 pct. ved udskrivning efter behandling.

Relationer gør forskellen

Den gruppe unge, der indgår i evalueringen, har det til fælles, at de har et problematisk forbrug af rusmidler. Cirka to ud af tre er drenge – og knap 90 pct. af de unge angiver hash som deres primære problemgivende rusmiddel.

Evalueringen viser, at der for alle tre behandlingsmodeller sker en ændring for de unge, mens de modtager behandling – både i forbindelse med vennekontakt, skolefravær, kriminalitet og psykisk velbefindende. De unge begynder at være sammen med venner, som ikke tager rusmidler, og de får lettere ved at koncentrere sig og huske. Desuden sker der ved alle tre metoder en reduktion i andelen af unge, der har begået kriminalitet den seneste måned.

Ifølge SFI-rapporten nævner alle de unge relationen til behandleren, når de skal pege på afgørende faktorer for deres udbytte og motivation. ■

De tre behandlingsmodeller er afprøvet og evalueret i perioden 2011-2014. Læs rapporten på ww.kortlink.dk/h7q4

UNGDOMSKRIMINALITET

Regeringen vil skærpe indsatsen

Socialpædagogerne advarer mod at indføre nye håndfaste instrumenter og frihedsberøvelse

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Meningsfuld frihedsberøvelse af børn ned til 12-års alderen og mere håndfaste instrumenter i forhold til børne- og ungdomskriminalitet. Sådan lyder nogle af de foreløbige tanker, som justitsminister Søren Pind (V) har luftet om, hvad regeringen

har tænkt sig i forhold til indsatsen mod ungdomskriminalitet. I Politiken skriver justitsministeren i et debatindlæg bl.a.:

'Vi vil gøre op med den berøringsangst, man nogle gange oplever i forhold til unge kriminelle – særligt dem under 15 år. Vi skal stoppe glidebanen mod en kriminel livsstil, før det er for sent. De unge skal hurtigt konfronteres med deres handlinger og mærke konsekvenserne.'

Hos Socialpædagogerne er formand Benny Andersen bekymret for Søren Pinds udmelding om, at der er behov for mere håndfaste instrumenter.

– Jeg vil på det kraftigste opfordre justitsministeren til at tænke sig godt om, inden han afsporer en succesrig indsats over for børne- og ungdomskriminalitet. For den nuværende indsats, der primært bygger på socialpædagogiske og andre socialfaglige indsatser, er faktisk en succes, siger Benny Andersen og henviser til, at børne- og ungdomskriminaliteten er halveret i årene fra 2001 til 2012.

Søren Pind har i flere omgange udtalt, at det ikke bliver med ham som justitsminister, at børn under 15 år skal i fængsel. Samtidig taler han dog om en

hård kerne af unge, der begår kriminalitet igen og igen – og nævner bl.a. elektroniske armlænker som ét bud på meningsfyldt frihedsberøvelse af børn ned til 12-års alderen.

Men Benny Andersen opfordrer til at gå andre veje.

– Vi bør i stedet satse på at videreudvikle de forebyggende, helhedsorienterede indsatser, hvor der sættes tidligt ind med hjælp til både forældre og børn. Indsatser, der faktisk ofte indeholder meget af den konsekvens, der efterspørges i tiden, ved at være opsøgende, udfarende og pågående, siger han. ■

MAGTANVENDELSE

Minister vil øge beføjelser

Socialministeren vil have udvidede beføjelser til at anvende magt over for anbragte børn og unge – det er den helt forkerte vej at gå, mener Socialpædagogerne

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Når et barn og eller en ung på en døgninstitution eller et opholdssted fx smadrer andres børns ting, skal det pædagogiske personale i højere grad have mulighed for at gribe ind og bruge magt. Sådan lød det midt i august fra socialminister Karin Ellemann (V):

– Vi mener ikke, at der i dag er tilpas klarhed om reglerne, og vi erkender, at der i en del tilfælde kan være behov for øget adgang til at anvende magt. Der er stor berøringsangst i forhold til at sætte grænser for de unge, og det, mener jeg, er ulykkeligt. Det her handler om, at man som ungt menneske skal lære, hvordan man opfører sig i samfundet, sagde hun i et interview i Berlingske.

Regeringen vil, siger Karin Ellemann, i de kommende politiske forhandlinger om de nye regler læne sig op af Magtudredningsudvalget, der i forsommeren kom med sine anbefalinger, der bl.a. omfatter,

at adgangen til at bruge magt udvides i et vist omfang.

Men det er en helt forkert vej at gå, mener Socialpædagogerne formand Benny Andersen.

Han vil gerne være med til at se på de nuværende regler, for der er brug for mere klarhed, siger han. Men det skal ikke handle om at øge mulighederne for magtanvendelse. Han peger på, at der er de magtbeføjelser, der er brug for, og opfordrer til mere fokus på den socialpædagogiske opgave:

– Det er jo netop kernen i det socialpædagogiske arbejde, at vi insisterer på at løse konflikter med pædagogiske metoder frem for med fysisk magt. Samtidig er vi voksne rollemodeller for nogle børn, som i særlig grad har brug for at opleve, at der er et andet sprog end voldens og magtens, siger Benny Andersen.

– Med de muligheder, vi har i dag, er der allerede det spillerum, der skal være. Magt er nødvendig i nogle tilfælde, og der bliver jo også brugt magt i dag. I 2014 blev der indberettet hele 4.247 tilfælde, så det er jo ikke fordi, det ikke sker. Det, vi har brug for, er en præcisering og afklaring af de nuværende regler, så det bliver helt tydeligt, hvad der er lovligt og ikke lovligt. Og så har vi brug for fokus på de faglige metoder, som vi ved virker, og som kan forebygge konfliktsituationer, siger Benny Andersen. ■

NOTER

Ny masteruddannelse i socialpsykologi og læring

Socialpædagoger er en af de faggrupper, som er målgruppen for en ny masteruddannelse i socialpsykologi og læring. Uddannelsen henvender sig til ansatte, der til daglig arbejder med mennesker inden for sundheds- og socialområdet, og som har brug for dybere kendskab til socialpsykologiske processer. De i alt fire semestre er bygget op omkring en række hovedtemaer, der bl.a. handler om socialpsykologiske og læringsteoretiske tilgange med betydning for relationen mellem fagprofessionelle og borgere såsom tillid, empati, kontakt og social kognition – og metoder og tilgange til kompetenceudvikling, planlægning og kvalitetsudvikling af lærings- og udviklingsforløb, som fremmer kvaliteten af borgerens tilværelse og relationen mellem fagprofessionel og borger. Der er studiestart i februar 2016 på den toårige deltidsuddannelse, der udbydes af Aalborg Universitet. Læs mere om uddannelsen via kortlink.dk/h4wq

tln

Webseminar om kernefaglighed

Socialpædagogerne første webseminar gik i luften torsdag den 23. august. Emnet var den socialpædagogiske kernefaglighed og oplægsholderen, cand.pæd.pæd. Bent Madsen, talte om bl.a. de grundtemaer, der kendetegner begrebet kernefaglighed – og om hvordan man kan udvikle kernefaglighed. Det særlige ved et webseminar er, at det er et fagligt seminar, der foregår online, hvor deltagerne via nettet har mulighed for at se og høre oplægsholderen og stille spørgsmål og få svar undervejs. Formen åbner op for, at man kan deltage i et fagligt arrangement på tværs af tid og sted. Knap 100 medlemmer deltog i seminaret om kernefaglighed live – og mange af dem var aktive undervejs og stillede Bent Madsen spørgsmål, som han svarede på efter sit oplæg. Hele arrangementet blev optaget, så hvis du gik glip af dette første webseminar, har du mulighed for at se det på www.kortlink.dk/h7nt

tln

... men vi har en vinder

Det kan ikke være, fordi vejret var for godt til at være sjov. Måske var det modsatte tilfældet – i den første del af sommeren i hvert fald. Måske var opgaven for svær? Eller bare ikke sjov? Men faktum er, at ikke ret mange har bidraget til vores sommerspøg på bladets bagside, Sommersnak. Med få bidrag har det været svært at piske en konkurrencestemning op i dommerkomiteen, så vi har valgt at trække lod om præmien i stedet, og vinderen blev: Kirsten Rosenkilde Larsen fra Slagelse. Tillykke til dig – præmien er på vej. Og tak til jer, der bidrog. Vi håber, at Gitte Skovs tegninger trods alt har sat gang i humor-centret i hjernen – også hos jer, der ikke nedfældede og indsendte replikkerne.

red.

Fejl i dagsordenen for generalforsamlingerne

I et par foregående numre af Socialpædagogen har vi bragt dagsordenen for kredsgeneralforsamlingerne, som starter her senere i september og afvikles frem til slutningen af oktober. Men ved en fejl er der i dagsordenen blevet byttet om på punkterne 8 og 9. I dagsordenen i dette nummer, side 26, er rækkefølgen korrekt. Vi beklager fejlen og ønsker alle en god generalforsamling.

red.

Ved jobskifte eller varig adresseændring
Ret dine oplysninger på sl.dk/minedata

LÆSERBREVE

Familieplejeres vilkår

Af Styregruppen for familieplejere i Socialpædagogerne Midtsjælland Kære Benny. Familieplejerne bliver fortsat presset til det yderste. At kommunerne nu ikke anerkender deres egne fejl i udbetalinger af vederlag på 43 øre pr. vederlag siden januar, og nu trækker de små restancer i lønnen, er bare endnu et udtryk for, at familieplejeområdet er styret af 100 pct. økonomitænkning og ikke tager udgangspunkt i barnets behov.

Flere familieplejere oplever, at de sættes ned i vederlag, når barnet kommer i trivsel. Det er omvendt kvalifikationsløn – og hvilke andre steder praktiserer man dette? Klager vi over afgørelsen, får vi at vide, at kontrakten kan opsiges. Hvad er der blevet af Barnets Reform og handleplanerne, der skal række mindst seks måneder frem? Hvor er barnets tarv i det her?

Anbringer man billigst muligt, eller bedst muligt?

Der udbetales kost og logi. Flere og flere udgifter kommer nu ind under dette. Vi ser eksempler på, at kostandelen oftere og oftere skal dække pc-udgifter og fritidsaktiviteter for de unge: 'Der kan bare spares op af kostandelen' er meldingen.

Hvor er Socialpædagogerne henne, når disse retningslinjer udarbejdes i kommunerne?

Vi mener, at vi mangler sanktionsmuligheder over for kommunerne. Kommunerne får lov til at lave lovbrud i forhold til Barnets reform.

Nogle kommuner ansætter ikke længere plejefamilier, der ønsker at holde deres ferie helt eller delvist uden plejebørnene. I nogle familier er det forbundet med store problemer at flytte plejebørnene ud af de vante omgivelser. Det kan betyde, at plejefamilien fx ikke længere kan afholde ferie med egne børn, der til daglig deler deres forældre med børn, der har særlige behov. Det kan også betyde, at plejeforældrene kan udsættes for, at de ikke kan komme på ferie sammen. Det slider på et parforhold, og giver for mange afbrudte plejeforhold, så børnene igen bliver udsat for svigt.

Vi finder, at der skal mere fokus på at sikre dem, der varetager arbejdet med børnene: På at give dem arbejdsforhold, der er optimale, og et ordentligt arbejdsmiljø. Kommunerne kan skalte og valte med familieplejerne, som de vil. 'Take it, or leave it'.

Som medlemmer har vi brug for, at Socialpædagogerne er

synlige på vores vegne. Vi står helt alene og kan så let som ingenting trues til tavshed hver især. Vi har oplevet, at kollegaer, der gør opmærksom på problemer, ikke længere benyttes som plejefamilier. Derfor har vi brug for et stærkt forbund. Et forbund der vil tale vores sager. Et synligt forbund. Menig mand tror, at det at være plejefamilie er ensbetydende med høj løn og lykkelige forhold. Men sådan er virkeligheden ikke helt... ■

Familieplejere og Ryan Air

Af Styregruppen for familieplejere i Socialpædagogerne Midtsjælland Kære Benny. Tilfredsheden er stor, når vi ser forbundet tilskrive borgmestrene og skabe sammenligning med kommunernes fravalg af Ryan Air samtidig med, at de selv fastholder, at de ikke vil indgå overenskomst for familieplejere. Godt gået. Og fint med en Esbjerg-aftale. Men Benny, den omhandler altså kun de kommunalt ansatte familieplejere. Hvad med alle os andre?

Forbundet får flere og flere domme, der ser familieplejere som lønmodtagere og som ansatte i kommunerne. Hvad sker der i sagen om overenskomst?

Er der ikke snart flyttet så meget retspraksis på området, at KL kan trækkes til forhandlingsbordet igen?

Fra KL, der repræsenterer familieplejernes arbejdsgivere, er meldingen, 'at familieplejere som udgangspunkt forventes at tage børnene med på ferie'. Det er ikke noget, kommunen som sådan kan bestemme eller kræve, men holdningen er klar: Det er altid det anbragte barns tarv, der i kommunernes øjne går forud for alt andet. Og det at være familieplejer skal være noget, man har lyst til – også i ferien. Det er ikke at betragte som et hovederhverv, men noget man går ind i af et godt hjerte.

Og altså, den med at det ikke er et hovederhverv er for langt ude i skoven. Kommunerne vil jo netop have indføjet i kontrakterne, at man ikke må have anden beskæftigelse ved siden af. De taler med to tunger.

Det er ikke gjort med et åbent brev her i sommervarmen. Der skal handling til.

Sker der noget? ■

Forbundskasserer Kaj Skov Frederiksen, der i forretningsudvalget er ansvarlig for familieplejeområdet, svarer på de to læserbreve i næste nummer af Socialpædagogen.

Aflastningskonference 2015

28. – 29. oktober 2015 på Vejle Center Hotel

Hvordan dokumenterer vi socialpædagogisk faglighed i aflastningen?
Systematik, metode og fortællinger er perspektiver vi skal drøfte

Tilmeldingsfrist: 14. september 2015

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk/aflastning2015

UNGDOMSKRIMINALITET

Nogle unge vælger selv fængsel

Når kriminelle under 18 år ender med at afsone i fængsler, så skyldes det ofte, at myndighederne ikke kan få de unge til at samarbejde om en anbringelse på en pædagogisk institution. Det er en af konklusionerne i en ny redegørelse fra Kriminalforsorgen

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Selvom der er et bredt politisk ønske om at holde børn og unge fra fængslerne, så sidder der hver dag i gennemsnit over 12 unge under 18 år i danske fængsler og arresthuse. Størstedelen af de fængslede unge har domme for vold og røveri – og grunden til, at de ikke er anbragt på en pædagogisk institution, er i knap halvdelen af tilfældene, at de unge ikke i til-

strækkelig grad samarbejder om institutionsanbringelse. Enten vender de unge ikke tilbage på Kriminalforsorgens henvendelser – eller de afviser at give samtykke til afsoning på en sikret institution. Det fremgår af en ny redegørelse fra Kriminalforsorgen, skriver altinget.dk.

I redegørelsen har Kriminalforsorgen gennemgået i alt 64 selvstændige sager fordelt på 60 forskellige unge, der påbegyndte deres afsoning i Kriminalforsorgens regi, inden de fyldte 18 år i perioden fra november 2012 og to år frem.

Redegørelsen viser, at det for en del af de unge handler om, at de ikke selv ønsker at afsone straffen på en institution, fordi de fx har dårlige erfaringer fra tidligere institutionsanbringelser og derfor hellere vil afsone i fængsel. I få tilfælde er der også tale om, at kommunen ikke har villet betale for en anbringelse på en institution.

Men unge kriminelle skal som udgangspunkt slet ikke luk-

kes ind i et fængselssystem, der er tiltænkt voksne, lyder det fra Fængselsforbundets formand Kim Østerbye.

– Problemet er, at fængsler er en hardcore sektor indrettet til voksne. Derfor mener jeg ikke, det er rimeligt, at vi sender helt unge og børn i fængsel. De skal være på en pædagogisk institution, hvor de kan få en pædagogisk indsats, siger Kim Østerbye til altinget.dk

Ingen uden for rækkevidde

Ud over de unge, som selv afviser at afsone på en sikret institution, er der blandt de 60 unge kriminelle en mindre gruppe på 14 unge, som afsoner i et almindeligt fængsel, fordi Kriminalforsorgen har vurderet, at de er uegnet til at afsone andre steder – primært på grund af risikoen for ny kriminalitet under afsoning. Andre 15 er endt i fængsel efter at have påbegyndt afsoning på en sikret institution, fordi de har brudt reglerne ved fx at begå ny kriminalitet, er

stukket af eller er blevet bortvist fra opholdsstedet.

Ifølge Kriminalforsorgen har man som udgangspunkt valgt at placere de mindreårige afsonere på særlige afdelinger i fængslerne, hvor de ikke har kontakt til de voksne indsatte. Men ifølge professor Inge Bryderup, som forsker i ungdomskriminalitet på Aalborg Universitet, bør kriminelle unge heller ikke undtagelsesvist placeres i fængsler frem for en pædagogisk institution.

– Jeg har i forbindelse med min forskning interviewet nogle af de mest ekstremt kriminelle unge. Og selv de er inden for rækkevidde. Så jeg mener ikke, at der findes unge, som ikke bør kunne rummes inden for de pædagogiske institutioner, siger Inge Bryderup.

Hovedparten af de mindreårige, der indgår i Kriminalforsorgens redegørelse, var fyldt 17 år, inden de påbegyndte deres afsoning i et voksenfængsel. Knap en fjerdedel var fyldt 16 år og to var fyldt 15 år. ■

Socialpædagogernes lederkonference 2015

5. – 6. november 2015 på Radisson Blu, H.C. Andersen Hotel, Claus Bergsgade 7, Odense

Professionsfaglig ledelse – det nye sort?

Paneldebat med Verne Pedersen, Tina Wahl, Camilla Sløk og Mads Steffensen
Oplæg v. Søren Voxted, Søren Braskov, Karen-Marie Lillelund og Dorthe Pedersen

Tilmeldingsfrist: 2. oktober 2015

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk/leder

Lige ret til seksualundervisning

Synspunkter

Bringes efter en redaktionel vurdering. Synspunkter må højst fylde 8.000 anslag.

Læserbreve

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises.

Læserbreve og synspunkter, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet.

Læserbreve og synspunkter sendes til redaktionen@sl.dk

Seksualundervisning for udviklingshæmmede i Litauen og Estland har været nærmest ikke eksisterende – det har et samarbejdsprojekt mellem institutioner i de to lande og Limfjordsskolen sat sig for at gøre noget ved

Af Grit Berthelsen og Susanne Nør

Lige ret til seksualundervisning – sådan hedder et samarbejdsprojekt, der startede i Litauen. Helt præcist på institutionen Jaunuoliu Dienos Centras, som ligger i byen Panevžys. Institutionen, der er et dagsbeskæftigelsestilbud for udviklingshæmmede i alderen 18-40 år, har eksisteret siden 1996.

Her sad lederen Lina Trebiene sammen med to medarbejdere og ville gerne bringe seksualundervisning ind i dagligdagen på institutionen. Men hvordan de skulle gøre det, vidste de ikke. Der er ingen i Letland, der snakker om seksualitet og specielt ikke med udviklingshæmmede.

Der findes ingen undervisning i deres folkeskoler og heller ikke på de videregående uddannelser. Selv når de uddanner sig til lærere eller pædagoger,

bliver emnet ikke diskuteret på undervisningsplan.

Derfor valgte de at skrive en ansøgning til Nordplus, som er Nordisk Ministerråds mobilitets- og netværksprogram for uddannelsesområdet, hvor de ansøgte om penge til et samarbejde mellem Danmark, Estland og Litauen om at fremme seksualundervisningen i de tre lande. Samarbejdet skal styrke handlemuligheder, idéer og engagement hos personalet, der arbejder med udviklingshæmmede, så seksualiteten kommer mere i fokus. Ansøgningen blev sendt og pengene blev bevilget, og så blev der for alvor sat gang i projektet, der startede den 1. august 2012.

Maarja Küla er den estiske partner i samarbejdet. De holder til i små huse i Maarja Village. Institution er et botilbud til udviklingshæmmede i alderen 18 år og op.

Den danske partner er Limfjordsskolen i Løgstør, som er en specialefterskole for unge udviklingshæmmede i alderen 16-21 år. Her kan de unge gå i op til tre år på en STU.

Otte overskrifter

Det første møde mellem de tre partnere fandt sted i Litauen i september 2012. Vi startede med at snakke om projektet og vores forventninger hertil. Vi skulle endvidere finde ud af, hvilken

form for produkt vi ville have ud af projektet ud over den rapport, der skal ligge efter endt projekt.

Der kom mange spændende bud på banen.

Vi fik bestemt os til, at vi skulle udarbejde en lille *booklet* – en lille folder med billeder og tekst til personalet og brugerne på institutioner i de tre lande. Den skulle udgives på estisk, russisk, litauisk, dansk og engelsk.

Endvidere blev tre af de forudbestemte emner diskuteret. Der var i alt otte emner, der skulle forberedes og skrives om i hvert af de tre lande i løbet af den periode, hvor projektet stod på.

Overskriften på emnerne er:

- Hvem skal give de udviklingshæmmede unge seksualundervisning?
- Hvordan skal den gives?
- Hvordan forhindrer man udviklingshæmmede unge i at få misinformationer, frække historier, myter og vilde fantasier?
- Hvordan hjælper man den unge udviklingshæmmede til at forstå egen krop?
- Hvordan minimerer man seksuelle overgreb og udnyttelse af udviklingshæmmede?
- Hvad er forældre til unge udviklingshæmmedes rolle i forhold til at undervise i seksualitet?
- Har mangel på fysisk kontakt indflydelse på seksualitetens

udvikling hos udviklingshæmmede?

- Hvordan lyder hver lands seksualpolitik i forhold til udviklingshæmmede.

Det blev et brætspil

Til hvert emne var der en deadline, der skulle overholdes. Det hele blev skrevet på engelsk, så hvert land kunne læse og forstå, hvad der skete i de andre lande. Hvis det skulle interessere læseren, kan de findes på nordplus-adult.blogspot.com

Det andet møde de tre lande imellem foregik i Løgstør. Her var alle samlet i maj 2013.

I denne omgang blev der samlet op på de ting, vi allerede havde lavet til projektet. Vi fik vist vores baltiske samarbejdspartnere, hvordan vi på Limfjordsskolen gav seksualundervisning. En af de lærere, der havde haft seksualundervisning på skemaet, mens hun gik på seminariet, ville gerne have os som gæster i en af hendes timer.

Endvidere havde vi besøg af Karsten Løt, som er primus motor for seksualvejleruddannelsen i Danmark. Han var med til at vise nogle af de materialer, vi bruger i Danmark, og endvidere var han med til at holde et oplæg, hvor Limfjordsskolen havde inviteret andre fagfolk til en debataftermiddag.

Som tiden skred frem, og vi arbejdede videre på de forskellige emner, kom tvivlen mere og mere frem i os. Var det nok med

Der er ingen i Letland, der snakker om seksualitet og specielt ikke med udviklingshæmmede. Der findes ingen undervisning i deres folkeskoler og heller ikke på de videregående uddannelser. Selv når de uddanner sig til lærer eller pædagoger, bliver emnet ikke diskuteret på undervisningsplan

kun den lille Booklet, eller skulle vi satse på noget andet? Nej det var ikke nok, vi ville noget større... Men hvad?

Et spil – det var hvad vi ville. Computer eller bræt?

Det var ikke nemt at blive enige, men til sidst faldt valget på et brætspil.

Alle lande fik til opgave at medbringe idéer til det næste møde i Estland. Og det gjorde vi så. Vi var samlet for tredje gang i maj 2014. Vi brugte det meste af vores mødetid i Maarja Küla til at komme med spørgsmål, dialoger, praktiske opgaver, billeder og andet godt til vores spil. Vi fik fordelt nogle arbejdsopgaver, da deadline for projektet nærmede sig.

Endvidere havde esterne arrangeret en konference, hvor de havde inviteret forskellige folk,

der arbejdede med udviklingshæmmede i Estland. Der var repræsentanter fra hele landet. Vi hørte bl.a., hvordan man havde implementeret arbejdet i Maarja Küla hidtil. Vi fra Danmark og Litauen fortalte om vores arbejde og vores historie. Der blev arbejdet i grupper, hvor vi ud fra udsagn omkring seksualitet og arbejdet hermed skulle diskutere, hvor meget der var acceptabelt, og hvordan og hvorfor det skulle gøres. En givtig dag for alle.

En øjenåbner

Hjemme i vores respektive lande igen blev der arbejdet på højtryk med design, spillebrikker, undervisningsmaterialer osv. Der skulle endvidere oversættes spørgsmål, dialoger, spillerregler osv. Vi var blevet enige om, at der skulle laves eksemplarer på russisk, estisk, litauisk og dansk.

Så det fjerde møde i Litauen i oktober 2014 blev brugt på at spille udkastet til spillet. Først var det kun os seks, der har været primus motorer, som spillede og diskuterede, hvad der manglede. Dernæst var det medarbejdere fra Jaunuoliu Dienos Centras, som var på banen. Der var stor tilslutning til dette arrangement. De havde gennem tiden fået mere blod på tanden for at snakke om seksualitet. Det var en øjenåbner for mange af dem, og de var positive over for

det resultat, som lå foran dem. De kom med deres besyv, om der var ting, der kunne gøres bedre, og hvad der fungerede godt, som det var.

Femte og sidste møde foregik i Litauen i december 2014. Der blev evalueret på hele processen med projektet og ikke mindst på det produkt, der kom ud af samarbejdet.

Der blev endvidere afholdt en konference med over 80 deltagere fra hele Litauen – både pædagoger, lærere, psykologer og ledere af både institutioner og seminarier.

Vi fra Estland og Danmark skulle holde et mindre foredrag om vores arbejde med projektet, og hvordan vi har implementeret det i vores lande.

Derudover blev deltagerne delt op i grupper af otte deltagere. De skulle spille spillet. En grænse blev overskredet for mange. Der blev diskuteret, tegnet og grinet en del. Men mange af de deltagende blev meget stille og flove, når de blev stillet et spørgsmål.

Det var en spændende opgave, for her i Danmark har vi det jo inde under huden. Det er en del af det at arbejde som pædagog og lærer på specialinstitutioner, bofællesskaber og væresteder. Vi er ikke bange for at snakke om seksualitet og viser jo også gerne, hvordan man sætter kondom på penis!

Nu sidder vi her og tænker på det gode produkt, der er kommet. Et brætspil – 'Seksualitet – hvordan?' – og ikke mindst glæder vi os til at spille det sammen med eleverne på skolen.

Selvom der efterhånden er en del spil til seksualitetsundervisning i Danmark, syntes vi, at dette spil er et godt redskab. Det er praktisk, udfordrende og en tænkende opgave. ■

Grit Berthelsen er skolekonsulent, og Susanne Nør er seksualvejleder på Limfjordsskolen – se mere på www.limfjordsskolen.dk. Se mere om Maarja Küla på www.maarjakyla.ee

Seksualitet – hvordan?

Fagpersoner kan få et eksemplar af spillet ved at kontakte skribenterne på Limfjordsskolen. Spillet er gratis, dog med betaling af porto og forsendelse. Med i spillet er der en pose med praktiske opgaver, som man selv kan supplere. Spillene sendes efter først til mølle-princippet – der er 100 eksemplarer i Danmark. Skribenterne modtager gerne feedback på oplevelserne med at bruge spillet i undervisning og opgaver til elever, studerende eller beboere.

GENERALFORSAMLINGER 2015

Indkaldelse til kredsenes generalforsamlinger

I september og oktober afholdes kredsenes ordinære generalforsamlinger. Se datoen for generalforsamlingen i din kreds og sæt kryds i kalenderen

Nordjylland

**Torsdag den 22. oktober
kl. 15.30 – 21.00**

Indskrivning fra kl. 14.30. Vejggaard hallen, Aalborg. Kl. 18-19 er der buffetanretning. Kandidater, der opstiller til valgposter, kan få publiceret en kvart sides præsentationstekst og evt. foto på kredsens hjemmeside. Send teksten til nordjylland@sl.dk att. Joan. Tilmelding til buffet senest den 11. oktober til nordjylland@sl.dk. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/nordjylland

Midt- og Vestjylland

**Onsdag den 28. oktober
kl. 16.00**

Indskrivning fra kl. 15.30. Østergaards Hotel, Silkeborgvej 94, 7400 Herning. Spisning kl. 19.00. Tilmelding til spisning senest 20. oktober på midtogvestjylland@sl.dk eller kredsens hjemmeside. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/midtogvestjylland

Sydjylland

**Torsdag den 22. oktober
kl. 16.00**

Indskrivning fra kl. 15.30. Højskolen i Esbjerg. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/sydjylland

Østjylland

**Onsdag den 28. oktober
kl. 16.00 – 21.00**

Indskrivning fra kl. 15.00. LO Aarhusalen, Skt. Knuds Torv

3, 2. sal, Aarhus C.. Ekstra punkt på dagsordenen: Godkendelse af forretningsorden. Kandidater til valgposter kan få en kort præsentationstekst (maks. 1.500 tegn) og evt. foto på kredsens hjemmeside. Send tekst og foto til oestjylland@sl.dk. Tilmelding senest den 14. oktober på oestjylland@sl.dk eller tlf. 7248 6300. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/ostjylland

Lillebælt

**Mandag den 28. september
kl. 16.00 – ca. 21.30**

Indskrivning fra kl. 15.30. Lillebæltshallen, Færøvej 74-76, 5500 Middelfart. Punkt udover standarddagsorden: valg til fanebærer. Tilmelding senest den 21. september på tlf. 7248 6400 eller mail.lillebaelt@sl.dk. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/lillebaelt

Storstrøm

**Onsdag den 30. september
kl. 16.30**

Indskrivning fra kl. 15.30. Kikko Lindholmcenteret, Vendsysselvej 9, 4800 Nykøbing F. Punkter udover standarddagsorden: 7) Socialpædagogerne i fremtiden. 12) Fonden til støtte for den gode arbejdsplads. Tilmelding senest den 23. september på kredsens hjemmeside. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/storstrom

Midtsjælland

**Onsdag den 28. oktober
kl. 16.00 – 21.00**

Indskrivning fra kl. 15.30. Holbæk Seminarium, Seminarieparken 2, 4300 Holbæk. Kl. 16.15-17.30: Direktør for Dogmekompagniet Anders Seneca kommer og holdet et oplæg om 'Kend din kerneopgave'. Tilmelding til buffeten

senest 21. oktober på mail midtsjaelland@sl.dk / tlf. 7248 6550. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/midtsjaelland

Storkøbenhavn

**Tirsdag den 20. oktober
kl. 16.00 – 21.30**

Indskrivning fra kl. 15.30. Herlev medborgerhus, Herlev-gårdsvej 18-20, 2730 Herlev. Der udsendes ikke generalforsamlingsblad. Tilmelding senest den 1. oktober på storkoebenhavn@sl.dk af hensyn til bespisning. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/storkoebenhavn

Nordsjælland

**Torsdag den 29. oktober
kl. 15.00 – 21.00**

Indskrivning fra kl. 14.30. 3F, Milnersvej 41, Hillerød. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/nordsjaelland

Bornholm

**Torsdag den 17. september
kl. 17.00**

Storegade 38, Rønne. Spisning ca. kl. 19.30. Tilmelding senest 15. september til TR eller kredskontoret. Dagsorden og mere information på www.sl.dk/bornholm

Dagsorden til ordinær generalforsamling ifølge vedtægternes § 11, stk. 5

§ 11, stk. 5.

I ulige år skal dagsordenen mindst indeholde følgende punkter:

- 1) Valg af dirigent(er)
- 2) Valg af referent(er)
- 3) Valg af stemmetællere
- 4) Kredsbestyrelsens beretning
- 5) Kredsens regnskab
- 6) Indkomne forslag
- 7) Fremtidigt arbejde
- 8) Fastsættelse af kredsbestyrelsens størrelse og antallet af frikøbte
- 9) Kredsens budget
- 10) Valg efter præsentation af kandidater
 - a) Kredsformand
 - b) Hovedbestyrelsesmedlem(mer)
 - c) Faglig(e) sekretær(er)
 - d) Kredskasserer
 - e) Øvrige bestyrelsesmedlemmer og suppleanter for disse
 - f) Kongresdelegerede og suppleanter for disse
 - g) Kritisk revisor og suppleant for denne.

I lige år udgår punkterne 9 og 10. Desuden kan punkterne 4 'Kredsbestyrelsens beretning', 5 'Kredsens regnskab', 7 'Fremtidigt arbejde' og 8 'Kredsens budget' udgå efter beslutning herom på den forudgående generalforsamling i kredsen.

BØGER

Redigeret af Tina Løvbom Petersen

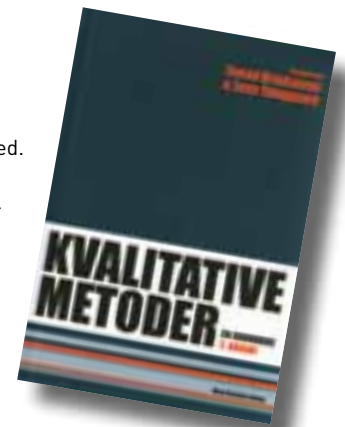
Udsatte børn – et helhedsperspektiv

Af Karen-Asta Bo, Jens Guldager og Birgitte Zeeberg, red.

Fattige børn, socialt udsatte børn, minoritetsetniske børn og børns normalitet og afvigelse er nogle af de emner, der tages fat på i denne bog skrevet af 11 forfattere med erfaring fra såvel praksis som forskning. I bogen anlægges der konsekvent et børneperspektiv, hvor det bl.a. handler om, hvordan børn selv

oplever deres hverdag, eller om hvordan man gennemfører samtaler med børn på deres præmisser. For som der står i forordet, skrevet af Per Schultz Jørgensen, kan kun en indsats baseret på et børneperspektiv bidrage til at styrke børnenes egne evner til at mestre livet og de udfordringer, de møder. Med bogen ønsker forfatterne at bidrage til en helhedsorienteret forståelse af det udsatte barns situation og redegøre for de sociale processer, der kobler barnet og dets omverden sammen. Målet er at kvalificere praktikere og studerende inden for det sociale, pædagogiske og sundhedsfaglige arbejde med udsatte børn. I denne tredje udgave er indholdet ført ajour i henhold til ny lovgivning på området, og de enkelte kapitler er suppleret med ny forskningsbaseret viden om bl.a. mentalisering og resiliens, forældresamarbejde samt inklusion.

Akademisk Forlag. 376 sider. 399 kr.

Kvalitative metoder – en grundbog

Af Svend Brinkmann og Lene Tanggard, red.

Når man taler om kvalitativ forskning betyder det almindeligvis, at man interesserer sig for, hvordan noget gøres, opleves, fremtræder eller udvikles – og man er optaget af at beskrive, forstå, fortolke og afdække oplevelser og erfaringer. Ved vidende at der ikke findes én alment accepteret definition hverken af, hvad kvalitativ forskning er, eller hvad de kvalitative forskningsmetoder er, så giver bogen her en indføring i de kvalitative metoders teori – og præsenterer nogle af de vigtigste tilgange til kvalitativ forskning. Bogen introducerer de nyeste internationale diskussioner om kvalitative metoder. Den er opdelt i tre overordnede kapitler med overskrifterne metoder, tilgange og perspektiver. Første del, metoder, handler om, hvordan man indsamler, genererer, konstruerer og producerer sine data. Anden del fokuserer på de tilgange, man vælger at have til sit materiale, uanset om det er baseret på interviews, feltarbejde eller observation. Og den tredje og sidste del kigger bl.a. på de etiske problemstillinger, kvalitet, misforståelser og analyseredskaber i kvalitativ forskning og rummer også en diskussion af, hvad kvalitativ forskning er og bør være.

Hans Reitzels Forlag. 634 sider. 480 kr.

Socialt arbejde i en foranderlig verden

Af Margit Harder og Maria Appel Nissen, red.

Når økonomiske, politiske og sociale forandringer ét sted i verden forandrer menneskers livsvilkår, kan disse forandringer komme til udtryk som og opfattes som sociale problemer også i vores del af verden. Med andre ord – det sociale arbejde i Danmark hænger i stigende grad sammen med den 'store' verden. Det kan være, når

mennesker pga. politiske konflikter må flygte til vores del af verden, hvor deres situation eller tilstedeværelse kan ansues som et socialt problem, eller når politikker, teknologier og nye former for viden fra andre steder i verden opfanges, anvendes og bliver til lokale løsninger hos os. I bogen præsenteres en række konkrete eksempler på det sociale arbejde i en verden under konstant forandring. De i alt 16 kapitler handler om emner som retssikkerhed i socialt arbejde, psykosocialt arbejde i krig og forståelser af arbejdsløshed. De 21 forfattere har hver især haft frie hænder til at anskue det sociale arbejdes foranderlighed på forskellig vis og på baggrund af forskellige fagligheder ud fra arbejdsspørgsmålet: Hvordan kan man forstå og udøve socialt arbejde i en foranderlig verden?

Akademisk Forlag. 344 sider. 369 kr.

Udsatte børn og unge – en grundbog

Af Torsten Erlandsen, Niels Rosendal Jensen m.fl., red.

Begrebet et udsat barn eller udsatte unge har udviklet sig til at være en bredt favnende beskrivelse af børn og unge i forskellige former for problematiske sociale og individuelle situationer. Tilsvarende er der også stor spændvidde i, hvilke professionsfaglige indsatser der kan komme i spil, når fokus er udsatte børn og unge. Med grundbogens 30 kapitler forsøger forfatterne at favne alle disse variationer. Bogens første del introducerer videnskabelige og teoretiske perspektiver på udsathed som fx viden om fattigdom, forebyggelse og inklusion. Anden del indkredser temaer, der kan knyttes til forskellige former for udsathed som fx psykosociale vanskeligheder, diagnoser og indlæring. Praktisindrettede indsatser for udsatte børn og unge behandles i bogens tredje del, hvor forfatterne præsenterer en række forskningsundersøgelser med afsæt i daginstitutionen, skolen, ungdomsuddannelsen og døgninstitutionen. Endelig sætter bogens fjerde del fokus på børn og unges egne oplevelser af at være i udsatte positioner bl.a. inden for anbringelsesområdet, skolen og socialpædagogiske fritidsforanstaltninger.

Hans Reitzels Forlag. 400 sider. 425 kr.

Hjemløshed er kun toppen af isbjerget

Af Jann Sjørnsen

Det er ikke blevet genstand for megen opmærksomhed hen over sommeren, men regeringen genintroducere faktisk en gammel socialpolitisk kending fra 00'erne i sit regeringsgrundlag: 'Ufrivillig hjemløshed'. Når regeringen vil bekæmpe ufrivillig hjemløshed, så peger det logisk på, at regeringen mener, at der åbenbart også findes frivilligt hjemløse i Danmark – i hvert fald i stort nok antal til, at de meningsfuldt kan have deres egen sproglige kategori. Altså – må man forstå fra regeringens side – folk, der af egen fri vilje lever på gaden eller i skoven. At man så samtidig fraskriver sig et politisk ansvar over for den gruppe (frivilligt hjemløse behøver jo ikke en social indsats), siger forhåbentlig ikke noget om regeringens ambitioner på hjemløseområdet generelt.

Sprogbrug eller ej, så er fakta på området bekymrende: I det seneste år er der sket en udvikling, hvor hjemløsheden stiger: SFI's kortlægning fra 2013 viser, at antallet af hjemløse er steget med 16 pct. siden 2009, og særligt andelen af unge hjemløse vokser med bekymrende fart.

Hjemløshed er som toppen af isbjerget. Den hjemløse tumler altid med flere svære problemer på samme tid og har typisk gjort det længe. Hjemløsheden kommer som oftest til på et tidspunkt, hvor der kommer et problem mere oven i de mange andre, og mennesket taber fodfæstet og bliver hjemløs. Hjemløshed som fænomen dækker over, at mange flere mennesker har svære sociale problemer og er i risiko for at blive hjemløse, hvis der kommer flere problemer til. Hjælpen til den hjemløse skal derfor ikke kun være en bolig – det skal være en lang mere omfattende hjælp.

Der er individuelle faktorer, der fører til hjemløshed, men der er også strukturelle faktorer, der

afgør, om flere eller færre i risikogruppen mister fodfæstet og bliver hjemløse. Regeringen burde bruge krudtet på de strukturelt betingede årsager.

Fx er 'økonomiske vanskeligheder' den hyppigst angivne årsag til hjemløshed, når man spørger de hjemløse selv. Det er oplagt at kaste et blik på ydelsesniveauet – fx for unge under 30 år på uddannelseshjælp – når man søger forklaringen på, hvorfor de økonomiske vanskeligheder opstår.

Tilsætter man eksistensen af et ubehandlet eller dårligt behandlet misbrug af alkohol eller stoffer, som er to andre hyppigt nævnte årsager til hjemløsheden, tegner der sig et billede af et liv på kanten, hvor der ikke skal meget til for at vælte læsset.

Når 55 pct. af lejligheder med en månedlig leje på under 3.000 kr. er forsvundet fra markedet siden 2009, så er det endnu sværere at hjælpe hjemløse tilbage i boliger. Det skrider også på en politisk indsats.

Om kort tid ved vi, hvordan det helt aktuelle billede for hjemløsheden ser ud – der udkommer SFI's nyeste kortlægning af hjemløshedens omfang i Danmark. Rådet for Socialt Udsatte venter spændt og håber, at den negative udvikling er vendt, selvom mange strukturelle faktorer peger i modsat retning.

Men uanset hvad hjemløsetællingen viser, vil Rådet holde politisk fokus på de årsager til hjemløshed, som der rent faktisk er mulighed for at gøre noget ved – og afstå fra at bruge energi på politiske forestillinger om 'frivillig hjemløshed', der ikke er en reel problemstilling, men blot vejrmøller. Og dem kan man som bekendt kun kæmpe mod i fantasien. ■

Jann Sjørnsen er formand for Rådet for Socialt Udsatte.

- Hvor mange frivilligt hjemløse har I som socialpædagoger mødt i jeres arbejdsliv?
- Hvordan bevarer I motivationen til at hjælpe udsatte mennesker med deres personlige problemer, når de strukturelle faktorer hiver den modsatte vej?

Deltag i debatten på socialpaedagogen.dk/prik